

Kirjanpitolain uudistus ja kirjanpitäjien suhtautuminen uudistukseen

Anna Koivisto

Tekijä Anna Koivisto	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Kirjanpitolain uudistus ja kirjanpitäjien suhtautuminen uudistukseen	Sivu- ja liitesivumäärä 47+2
<p>Suomen kirjanpitolainsäädäntöä ollaan uudistamassa. Muutostarve johtuu pääosin EU:n vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivistä, jonka tarkoituksena on keventää pienyritysten hallinnollista taakkaa. Samalla Suomen kirjanpitolainsäädäntöön tehdään myös kansallisia uudistuksia. EU-direktiivin mukaisia säännöksiä tulee noudattaa 1.1.2016 ja sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Direktiivin vaatimat uudistukset piti saattaa voimaan kansalliseen lainsäädäntöön 20.7.2015 mennessä. Tämä on kuitenkin Suomen osalta viivästynyt.</p> <p>Teoriaosuudessa pääasiallisena lähteenä on Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman Kirjanpitolain muutokset-työryhmän tuottama mietintö. Kyseessä on vielä muutosehdotus, joten kirjanpitolain uudistuksen lopullinen sisältö saadaan tietää vasta myöhemmin. Kovin suuria muutoksia tähän mietinnössä esitettyyn tuskin kuitenkaan on luvassa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ja kuvailla miten kirjanpitäjät suhtautuvat kirjanpitolain muutosehdotuksen uudistuksiin. Haastatellut kirjanpitäjät työskentelevät tilitoimistoissa pääkaupunkiseudulla. Lisäksi tavoitteena on selvittää, mitä kirjanpitäjät tietävät uudistuksesta, miten kirjanpitäjät uskovat uudistusten vaikuttavan omaan työhönsä sekä mitä uhkia ja mahdollisuuksia kirjanpitäjät uudistuksessa näkevät.</p> <p>Tutkimus on kvalitatiivinen. Aineisto on kerätty haastatteluin ja tutkimusmenetelmänä on käytetty sisällönanalyysejä. Aineiston analysoinnissa on käytetty apuna teemoittelua.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella kirjanpitäjät ovat tietoisia siitä, että kirjanpitolain uudistus on tulossa. Kirjanpitäjät näkevät hyvänä asiana sen, että pien- ja mikroyritysten tilinpäätösten laatimista tullaan helpottamaan. Joihinkin ehdotetuista uudistuksista kirjanpitäjät suhtautuvat varauksella. Kirjanpitolain uudistuksessa nähdään niin mahdollisuuksia kuin uhkiakin. Kirjanpitäjistä useimmat uskovat uudistuksen helpottavan kirjanpitäjien työtä. Kokonaisuutena tarkasteltuna kirjanpitäjät näkevät kirjanpitolain uudistuksen hyvänä muutoksena.</p>	
Asiasanat Kirjanpitolaki, kirjanpitolainsäädäntö, direktiivi, uudistukset, tilinpäätös, konsernitilinpäätös.	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoite, rajaus ja menetelmät	1
1.2	Työn rakenne	2
1.3	Keskeiset käsitteet	3
2	Kirjanpitäjän työ.....	4
2.1	Kirjanpitäjän työtehtävät.....	4
2.2	Työn vaatimukset.....	5
3	Kirjanpitolain uudistus	6
3.1	Nykyinen kirjanpitolainsäädäntö.....	6
3.2	Direktiivi uudistuksen taustalla	7
3.3	Lakiuudistuksen sisältö	9
3.3.1	Kirjanpitolainsäädännön rakenne	9
3.3.2	Pien- ja mikroyrityshelpotukset.....	9
3.3.3	Pienkonsernien helpotukset	11
3.3.4	Mikroyhdistysten ja säätiöiden helpotukset	11
3.3.5	Liikkeenharjoittajan helpotukset	12
3.3.6	Olellisuusperiaate	12
3.3.7	Muut keskeiset ehdotukset.....	12
3.3.8	Lakiesityksen vaikutukset.....	15
3.4	Mietinnöstä annettuja lausuntoja.....	16
3.4.1	Verohallinnon lausunto.....	17
3.4.2	Taloushallintoliiton lausunto	18
3.4.3	Tilintarkastuslautakunnan lausunto	19
3.4.4	Suomen Yrittäjien lausunto	20
3.4.5	Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto.....	20
3.4.6	Yhteenveto lausunnoista	20
4	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteutus.....	22
4.1	Tutkimuksen tavoite	22
4.2	Menetelmävalinnat	22
4.3	Tutkimuksen toteutus	23
4.4	Tulokset	24
4.4.1	Mitä kirjanpitäjät tietävät uudistuksesta	24
4.4.2	Kirjanpitäjien näkemykset muutosehdotuksista	25
4.4.3	Uudistuksen mahdollisuudet	31
4.4.4	Uudistuksen uhat	32
4.4.5	Muutosten vaikutukset kirjanpitäjien työhön	33
4.4.6	Yhteenveto tuloksista	34

4.4.7 Kirjanpitäjien näkemykset ja mietinnöstä annetut lausunnot.....	35
5 Pohdinta.....	37
5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	37
5.2 Luotettavuus, pätevyys ja eettiset kysymykset	40
5.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	41
Lähteet	44
Liitteet.....	48
Liite 1. Haastattelukysymykset	48

1 Johdanto

Suomen kirjanpitolainsäädäntöä ollaan uudistamassa. Uudistuksen taustalla on EU:n vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivi. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän pohtimaan sitä, miten direktiivin vaatimat muutokset tuodaan Suomen kirjanpitolainsäädäntöön. Työryhmä antoi esityksensä lokakuussa 2014. Direktiivin mukaiset kansalliset säännökset tulisi EU:n mukaan saattaa voimaan 20.7.2015 mennessä. Näyttää kuitenkin siltä, että lain voimaantulo saattaa viivästyä syksyyn eduskuntavaalien takia. Lain voimaantulon ajankohta vaikuttaa siihen, milloin lakia voi alkaa ja pitää alkaa soveltaa. (Rekola-Nieminen, L.) Heinäkuun 2015 alussa kirjanpitolain muutosesitystä ei vielä löytynyt vireillä olevista hallituksen esityksistä.

Opinnäytetyöni käsittelee kirjanpitolain uudistusta ja sitä, miten uudistukseen suhtaudutaan tilitoimistoissa. Valitsin kyseisen aiheen, koska aihe on hyvin ajankohtainen ja keskustelua herättävä sekä myös itseäni kiinnostava. Kirjanpitäjien tulee tuntee alaa koskeva lainsäädäntö ja näin ollen myös pysyä ajan tasalla tapahtuvista muutoksista. Kirjanpitolainsäädännön muutokset tulevat vaikuttamaan kirjanpitäjien työhön, joten on mielenkiintoista tietää, miten kirjanpitäjät näin etukäteen suunniteltuihin muutoksiin suhtautuvat. Kirjanpitäjät osaavat ajatella oman näkökulmansa lisäksi myös sitä puolta, miten nämä muutokset vaikuttavat heidän asiakasyrityksiinsä.

1.1 Tavoite, rajaus ja menetelmät

Opinnäytetyöni päätavoitteena on selvittää ja kuvailla sitä, miten kirjanpitäjät suhtautuvat kirjanpitolain uudistukseen. Pääkysymyksenä onkin se, miten kirjanpitäjät suhtautuvat kirjanpitolain uudistukseen. Alaongelmia ovat seuraavat:

- mitä kirjanpitäjät tietävät uudistuksesta,
- mitä mahdollisuuksia kirjanpitäjät näkevät uudistuksessa,
- mitä uhkia kirjanpitäjät näkevät uudistuksessa ja
- miten kirjanpitäjät uskovat kirjanpitolain uudistuksen vaikuttavan työhönsä?

Tutkimus on rajattu koskemaan pääkaupunkiseudulla tilitoimistoissa työskenteleviä kirjanpitäjiä. Tästä syystä kirjanpitäjän työtä käsittelevä luku keskittyy nimenomaan tilitoimistoissa työskenteleviin kirjanpitäjiin. Kirjanpitolain muutosta käsitellään tässä opinnäytetyössä kirjanpitäjän näkökulmasta ja yrittäjän näkökulma on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkimus on laadullinen, koska laadullisen tutkimuksen avulla saadaan parhaiten vastattua asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tavoitteena on nimenomaan kuvata kirjanpitäjien suhtautumista uudistukseen ja laadullinen tutkimus sopii parhaiten tällaiseen tarkoitukseen. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan syvällisempää tietoa kirjanpitäjien suhtautumisesta uudistukseen kuin mitä määrällisen tutkimuksen avulla saataisiin.

Aineisto kerätään haastatteluin ja kyseessä on harkinnanvarainen otantatutkimus. Haastattelukysymyksistä suurin osa käsittelee pien- ja mikroyrityksille ehdotettuja helpotuksia, koska muutosehdotus keskittyy pitkälti näihin helpotuksiin. Tutkimusmenetelmänä on sisällönanalyysi. Aineiston analysoinnissa käytetään apuna teemoittelua.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyöni koostuu tietoperustasta ja empiirisestä osuudesta. Tietoperustassa käsitelen aluksi kirjanpitäjän työtehtäviä ja työn vaatimuksia. Kirjanpitäjän työn jälkeen käsitelen lakiuudistuksen taustaa. Tähän kuuluvat nykyinen kirjanpitolainsäädäntö sekä EU-direktiivi, joka nyt aiheuttaa muutostarpeita nykyiseen kirjanpitolainsäädäntöön. Tietoperustan lopuksi käsitelen kirjanpitolain muutosehdotuksia ja muutamien eri tahojen muutosehdotuksiin antamia lausuntoja. Koska kyseessä on vasta muutosehdotus, ei ole vielä varmuutta siitä, mitkä työryhmän ehdotuksista tulevat toteutumaan. Direktiivin sanelemat muutokset on joka tapauksessa pakko toteuttaa. Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsitellään muutosehdotusta siltä kannalta, missä vaiheessa se oli heinäkuun 2015 alussa. Tämän ajankohdan jälkeen olen keskittynyt lähinnä opinnäytetyön empiirisen osuuden työstämiseen.

Empiirisen osuuden alussa kuvaan tutkimuksen tavoitteen, menetelmävalinnat ja tutkimuksen toteutuksen vaiheet. Tämän jälkeen tulee tulososio, jossa siis keskityn aineiston kuvaamiseen ja analyysiin. Empiirisen osuuden lopuksi tulee yhteenveto tuloksista sekä kirjanpitäjien näkemysten vertailu mietinnöstä lausunnon antaneiden tahojen näkemysten kanssa.

Opinnäytetyöni päättyy pohdintaan. Pohdintaosuudessa keskityn tulosten tarkasteluun, luotettavuuden ja eettisten lähtökohtien pohdintaan ja johtopäätöksiin. Pohdinnan viimeisenä osuutena on opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arvioinnin kuvaus.

1.3 Keskeiset käsitteet

Tässä opinnäyteyössä keskeisimpiä käsitteitä ovat kirjanpitolaki, kirjanpitolainsäädäntö, tilinpäätös, konsernitilinpäätös sekä EU-direktiivi. Näiden käsitteiden määrittelyt löytyvät tästä luvusta.

Kirjanpitolaki (1336/1997) on yleislaki. Kaikkien kirjanpitovelvollisten tulee noudattaa kirjanpitolakia. (Taloussanomat 2015a.) Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perussäännökset löytyvät kirjanpitolaista (Tomperi 2013, 7).

Kirjanpitolaki, kirjanpitoasetus ja kirjanpitolautakuntaa koskeva asetus muodostavat *kirjanpitolainsäädännön*. Kirjanpitoon liittyviä säännöksiä on myös yhtiölainsäädännössä. (Taloussanomat 2015b.)

Tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilikaudelta laadittavaa tilinpäätöstä. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, liitetiedot sekä toimintakertomuksen. Tuloslaskelma kuvaa yhteisön tuloksen muodostumista ja tase tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa. Tuloslaskelman ja taseen eristä pitää esittää vertailutieto edelliseltä tilikaudelta. Toimintakertomuksessa esitetään yhteisön toiminnan kehittymistä koskevia tietoja. Tilinpäätös ja toimintakertomus tulee laatia neljän kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. (KPL 1336/1997.)

Konsernitilinpäätöksellä tarkoitetaan konserniyritysten tuloslaskelmien ja taseiden sekä niiden liitteenä ilmoitettavien tietojen yhdistelmänä laadittavaa tilinpäätöstä. Konsernitilinpäätöksessä konsernin tulos ja taloudellinen asema tulee esittää niin kuin konserniyritykset olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Konsernitilinpäätöksessä konserniin kuuluvien yritysten keskinäisten liiketapahtumien vaikutukset eli sisäiset erät eliminoidaan. (Taloussanomat 2015c.)

EU-direktiivi on Euroopan Unionin jäsenvaltioita sitova ohjesääntö. Jäsenvaltio voi itse määrittää keinot, joilla saavuttaa direktiivin vaatiman lopputuloksen. (Taloussanomat 2015d.) EU:n tilinpäätöksiä koskeva direktiivi 2013/34/EU on uudistunut vuonna 2013 ja koska se sitoo jäsenvaltioita, tulee direktiivin noudattamisen edellyttämät lait ja asetukset saattaa osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä 20.7.2015 mennessä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU).

2 Kirjanpitäjän työ

Tiltoimistoissa työskenteli vuonna 2014 noin 13 000 taloushallinnon ammattilaista. Muilla tahoilla työskentelevien taloushallinnon ammattilaisten lukumäärän arvioiminen on vaikeaa. Taloushallinnon ulkoistaminen yleistyy ja tästä syystä tulevaisuudessa yhä suurempi osa taloushallinnon ammattilaisista tulee työskentelemään tiltoimistoissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b.)

2.1 Kirjanpitäjän työtehtävät

Kirjanpitäjiä työskentelee tiltoimistoissa sekä yrityksissä ja organisaatioissa. Kirjanpitäjän työtehtävät liittyvät kirjanpitoon, laskutukseen ja reskontrien hoitoon. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b.) Laskutuksen, reskontrien hoitamisen ja kuukausikirjanpidon lisäksi arvonalisävero- ja muista ilmoituksista huolehtiminen sekä tilinpäätöksen laatiminen tilikauden päättyessä kuuluvat kirjanpitäjän tehtäviin. Asiakasyritykset voivat myös haluta erilaisia kyseiselle yritykselle räätälöityjä talousraportteja. (Miksi kirjanpitäjäksi? 2015.)

Taloushallinnon sähköistymisen myötä kirjanpitäjiltä menee yhä vähemmän aikaa rutiinitehtäviin ja asiakkaiden tapaamiseen ja neuvontaan jää näin enemmän aikaa. Kirjanpitäjän työ onkin muuttunut siihen suuntaan, että kirjanpitäjä analysoi yrityksen koko liiketoimintaa. Kirjanpitäjä voi tuoda yritykselle lisäarvoa hyvin hoidetun taloushallinnon avulla ja tuottaa yrityksen johdolle liiketoimintaa ohjaavia raportteja. Tätä varten kirjanpitäjän tulee perehtyä yrityksen prosesseihin, toimintoihin ja tavoitteisiin. (Miksi kirjanpitäjäksi? 2015.)

Monet yritykset ulkoistavat taloushallintonsa tiltoimiston hoidettavaksi. Tällöin asiakasyritys toimittaa aineiston tiltoimistoon ja kirjanpitäjä vastaa asiakasyrityksen kirjanpidon oikeellisuudesta. Tiltoimistossa työskentelevän kirjanpitäjän tehtäviin voi kuulua asiakasyrityksen taloushallinto kokonaisuudessaan tai sitten jokin taloushallinnon osa. Näitä osia ovat kirjanpito, tilinpäätös, palkanlaskenta, verotus, budjetointi ja kannattavuusseuranta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b.) Tiltoimistossa suuri osa tehtävistä on lain määrittämiä. Lisäksi tiltoimistossa työtehtäviin kuuluu muun muassa konsultointia, monenlaista raportointia, yhtiöoikeudellisia asioita ja sukupolven vaihdoksiin liittyviä asioita. (Koistinen.)

Tiltoimistossa työskentelevän kirjanpitäjän työstä suuri osa on kuukausittaisen kirjanpidon hoitamista. Asiakasyritys toimittaa aineiston kirjanpitäjälle ja kirjanpitäjä arkistoi, tiliöi ja tallentaa aineiston kirjanpidon ohjelmaan. Tämän jälkeen kirjanpitäjä toimittaa kuukausittaiset raportit asiakkaalle. Raportteihin voi sisältyä muitakin raportteja kuin tulos ja tase. Kuukausittaisten raporttien yhteydessä kirjanpitäjä informoi asiakasta mahdollisista muu-

toksista ja eroavaisuuksista ja kyselee tarvittaessa asiakkaalta lisätietoja kyseisen kauden tapahtumia koskien. (Jaakola.)

2.2 Työn vaatimukset

Kirjanpitäjän tehtäviin voi päätyä useamman eri koulutusvaihtoehdon kautta. Kirjanpitäjänä työskentelee liiketalouden perustutkinnon suorittaneita merkonomeja ja liiketalouden ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita tradenomeja. Taloushallinnon ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon voi suorittaa näyttötutkintona kun alan osaamista on jo kertynyt. Muita alalle sopivia tutkintoja ovat liiketalouden ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja kauppatieteiden kandidaatin tai maisterin tutkinto. Näitä ylempiä korkeakoulututkintoja voidaan edellyttää etenkin alan vaativampiin tehtäviin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.) KLT-tutkinto on arvostettu taloushallintoalan asiantuntijatutkinto, jonka suorittamiseksi tarvitaan useamman vuoden työkokemus alalta sekä riittävä kaupallinen koulutus (Taloushallintoliitto 2015).

Tilitoimistoilta odotetaan entistä monipuolisempia taloushallinnon palveluita ja sen myötä kirjanpitäjiltä vaaditaan yhä laajempaa osaamista (Miksi kirjanpitäjäksi? 2015). Kirjanpitäjän ammatilliseen osaamiseen kuuluu kirjanpidon ja verotuksellisten asioiden hallinta. Myös juridiikkaa ja sopimusasioita olisi hyvä hallita ainakin jonkin verran. (Koistinen.) Kirjanpitäjältä vaadittavia ominaisuuksia ja taitoja ovat numerotarkkuus, huolellisuus, järjestelmällisyys, luottamuksellisuus, asiakaspalvelutaidot sekä toimisto-ohjelmistojen ja taloushallinnon ohjelmistojen hallitseminen. Alan kehityksen seuraaminen on oleellista kirjanpitäjän työssä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b.) Ajankäytön hallinta on tärkeää, koska kirjanpitäjän työtä ohjaavat tietyt määräajat (Törmä). Kuukausittaiset ilmoitukset on annettava ajoissa (Jaakola). Ulkoisen laskentatoimen osaamisen lisäksi kirjanpitäjä tarvitsee työssään myös sisäisen laskentatoimen osaamista (Miksi kirjanpitäjäksi? 2015).

Kirjanpitäjän työssä alaa koskevan säännösten tunteminen on tärkeää. Kirjanpitolaian ja -asetuksen lisäksi kirjanpitäjän tulee tuntea myös verolainsäädäntö. (Törmä.) Kirjanpitäjän työssä yksi haastavimmista asioista onkin usein muuttuvat lait, asetukset ja muut ohjeistukset. Koska muutoksia tapahtuu usein, ovat alan koulutukset tärkeitä. Koulutusten lisäksi alan lehtien ja kirjallisuuden seuraaminen auttaa pysymään ajan tasalla. Säädöksissä tapahtuvia muutoksia pitäisi myös pystyä miettimään asiakasyritysten näkökulmasta niin, että mahdolliset edut pystytään mahdollisimman pian hyödyntämään. Kun muutoksista ja muista asioista raportoidaan asiakkaille, kirjanpitäjän tulee kiinnittää huomiota siihen, että asia muotoillaan niin, että asiakas sen ymmärtää. (Jaakola.)

3 Kirjanpitolain uudistus

Kirjanpitolakiin on tulossa muutoksia, jotka astuvat voimaan tilikauden 2016 alusta. Muutokset liittyvät uuteen Euroopan Unionin tilinpäätösdirektiiviin 2013/34/EU. Uuden tilinpäätösdirektiivin tavoitteena on vähentää byrokratiaa ja yksinkertaistaa pienyrityksiä koskevia sääntöjä. (Simola 2014.)

3.1 Nykyinen kirjanpitolainsäädäntö

Nykyinen kirjanpitolaki korvasi aiemman lain 31.12.1997 (KPL 1336/1997). Nykyisen kirjanpitolain perustana ovat olleet EU:n 4. ja 7. yhtiöoikeudellinen direktiivi, joita kutsutaan tilinpäätösdirektiiviksi ja konsernitilinpäätösdirektiiviksi. Tilinpäätösten sisältöä säännellään edellä mainituissa direktiiveissä. Juoksevan kirjanpidon sääntely on ollut kansallista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013a.) Nykyisen kirjanpitolain aikana tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevaan lainsäädäntöön ei ole liittynyt suurempia muutostarpeita (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 2-3).

Kirjanpitolainsäädännön osalta huomattavin muutos on ollut vuoden 2004 lakimuutos. Tällöin kirjanpitolainsäädäntö muutettiin vastaamaan kansainvälistä tilinpäätöskäytäntöä. Muutostarve johtui siitä, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta sekä niin sanottu fair value-direktiivi tulivat voimaan. Myös muiden kirjanpitovelvollisten kuin pörssiyritysten olisi mahdollista soveltaa kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja, mutta niin harvoin tehdään. IFRS-perusteisesti tehtyyn yrityksen erillistilinpäätökseen jouduttaisiin tekemään lukuisia oikaisuja veroilmoitusta varten. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 2-3.)

Kirjanpitolakia sovelletaan Suomessa kaikkiin liiketoiminnan- ja ammatinharjoittajiin. Kirjanpitovelvollisia ovat myös muun muassa säätiöt ja yhdistykset. Kirjanpitolaki sisältää lisäksi säännöksiä liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistoista, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä konsernitilinpäätöksestä. (KPL 1336/1997.) Kirjanpitoasetus sisältää säännöksiä kirjanpitolain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta. Lisäksi säännöksiä löytyy myös työ- ja elinkeinoministeriön asetuksista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 2.)

Kirjanpitolain lisäksi on myös muita kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyviä lakeja. Tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen liittyviä erityissäännöksiä on muun muassa osakeyhtiölaissa ja muissa yhteisöoikeudellisissa laeissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 2.) Myös

Kilan yleisohjeet ja lausunnot säätelevät tilinpäätöksen esitystapaa (KHT-yhdistys 2013, 15).

Nykyisessä kirjanpitolaissa keskeisenä tilinpäätösperiaatteena on suoriteperuste eli tuotot ja kulut kohdistetaan tilikaudelle suoriteperusteen mukaan, riippumatta maksun suorituspäivästä. Ammatinharjoittajat saavat kuitenkin soveltaa kirjanpidossaan maksuperustetta ja ammatinharjoittajilla ei ole velvoitetta laatia tilinpäätöstä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 3.) Maksuperusteisessa kirjanpidossa tuotot ja kulut kirjataan maksun suorituspäivän mukaan (KPL 1336/1997).

Kirjanpitolaissa olevat säännökset kirjanpitomerkintöjen tekemisestä ja kirjanpitoaineiston hoitamisesta tilinkauden aikana sekä kyseisen aineiston säilyttämisestä tilinpäätöksen valmistuttua ovat vanhentuneet tietoteknisestä kehityksestä johtuen. Nykytilanteen ja oletetun tulevan kehityksen myötä tarvittaisiin yleisemmällä tasolla olevia säännöksiä, jotka velvoittaisivat kirjanpitoaineiston huolelliseen säilyttämiseen tietoteknisestä järjestelystä riippumatta niin, että tilintarkastaja ja viranomaiset pääsevät siihen käsiksi ilman kohtuutonta viivettä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 3.)

Kirjanpitolautakunnan toiminnasta on säädetty kirjanpitolaissa 30.12.1997/1336 ja asetuksessa kirjanpitolautakunnasta 19.10.1973/784. Kirjanpitolautakunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja ohjeita kirjanpitolain soveltamisesta yleisesti sekä hakemusten perusteella. Kirjanpitolautakunta pyrkii toiminnallaan edistämään hyvää kirjanpitotapaa. Kirjanpitolautakunta voi myös myöntää poikkeuksia kirjanpitolainsäädöksistä joko yksittäistapauksissa tai toimialoittain. Poikkeuksien myöntämistä rajoittaa EU:n tilinpäätös- ja konsernitilinpäätössääntely. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b.)

3.2 Direktiivi uudistuksen taustalla

Kirjanpitolain muutosehdotuksen taustalla on keskeisenä tekijänä Euroopan Unionin uusi tilinpäätösdirektiivi 2013/34/EU (Kaisanlahti 2014, 24). Uusi tilinpäätösdirektiivi korvaa aiemman tilinpäätösdirektiivin 78/660/ETY ja konsernitilinpäätösdirektiivin 83/349/ETY (Kaisanlahti 2013, 887). Uusi direktiivi ja muutosehdotukset pyrkivät siihen, että tilinpäätössääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka kevenisi etenkin pienyritysten osalta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 1).

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti elokuussa 2013 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella uuden direktiivin voimaansaattamista. Työryhmän tehtävänä oli antaa ehdotus tarvittavasta lainsäädännöstä lokakuun 2014 loppuun mennessä. (Kaisanlahti 2013, 891.) Kir-

kirjanpitolainsäädännön uudistustyöryhmä on laatinut mietinnön, joka sisältää työryhmän ehdotukset kirjanpitolain, kirjanpitoasetuksen ja muun kirjanpitolaki-liitännäisen lainsäädännön tarkistamisesta. Mietintö on luovutettu työ- ja elinkeinoministeriölle lokakuussa 2014, jonka jälkeen mietintö on lähetetty lausuntokierrokselle. Lausuntokierros on päättynyt tammikuun 2015 lopussa. (Kaisanlahti 2014, 24.) Mietintöön ovat antaneet lausunnon muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitto, Oikeusministeriö, Suomen Yrittäjät ry, Taloushallintoliitto, Tilintarkastuslautakunta, Valtiovarainministeriö ja Verohallinto (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a). Hallitus tulee tekemään eduskunnalle esityksen kirjanpitolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esitys sisältää useita ehdotuksia kirjanpitolain kohtien muuttamiseksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 1.)

Suurin osa aiempien tilinpäätös- ja konsernitiilinpäätösdirektiivien sisällöstä siirtyy sellaisenaan uuteen direktiiviin (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4). Uuden direktiivin noudattamiseksi vaaditut kansalliset säännökset tulee saattaa voimaan 20.7.2015 mennessä. Tilinpäätösdirektiivin mukaisia säädöksiä pitää soveltaa viimeistään 1.1.2016 alkavilla tilikausilla. (EU-direktiivi 2013/34/EU.)

EU:n direktiivissä ”pienet ensin”-periaate on keskeinen ja poikkeava aiempiin direktiiveihin nähden. Uudessa direktiivissä jäsenvaltiot veloitetaan antamaan helpotuksia pienyrityksille. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä pyritään tukemaan vähentämällä niiden hallinnollisia rasitteita. Aiemmin näkökulmana on ollut ennemminkin suuryritysten näkökulma. Direktiivissä rajoitetaan EU:n jäsenvaltioiden vapautta asettaa pienille yrityksille lisävelvoitteita liitetietoihin, muuhun tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen liittyen. Tämä rajoitus koskee muita kuin verotuksellisia tarkoituksia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4.) Jäsenvaltioiden on direktiiviin perustuen mahdollista vapauttaa pienyritykset tilintarkastusvelvoitteesta (Kaisanlahti 2013, 887).

Uusi direktiivi on rakenteeltaan sellainen, että ensin määritellään kaikille yrityksille yhteinen perussäännöstö. Yrityskoon kasvaessa säännöstön vaatimukset tiukkenevat. Suomessa käytössä olevassa kirjanpitoasetuksessa on ensin määritelty yleiset velvoitteet ja sitten näihin on säädetty pienyrityksiä koskevia poikkeuksia. (Kaisanlahti 2013, 891.)

Uusi direktiivi koskee velvoittavasti vain osakeyhtiöitä ja niitä henkilöyhtiöitä, joiden kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä. Suomen voimassaolevassa kirjanpitolaisilla sillä ei ole merkitystä, mikä on liiketoiminnan harjoittamisen muoto. Kirjanpitolaki perustuu yhtenäissäätelyyn, jonka lähtökohtana on, että yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössääntelyn tulee olla mahdollisimman yhdenmukaista. Yritykset kilpailevat keskenään ja pyrkimykseenä on, että mitään yritystyyppiä ei suosittaisi muihin nähden. (Kaisanlahti 2013, 892.)

3.3 Lakiuudistuksen sisältö

3.3.1 Kirjanpitolainsäädännön rakenne

Kirjanpitolain uudistuksessa tulee työryhmän mukaan harkita, tehdäänkö säännöstarkistukset nykyiseen kirjanpitolakiin vai pitäisikö säätää uusi kirjanpitolaki, joka kumoaisi nykyisen kirjanpitolain. Direktiivin myötä säännöstarkistuksia tulee joka tapauksessa tehtäväksi huomattava määrä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 7.)

Kirjanpitolain uudistus-työryhmä esittää, että pien- ja mikroyrityksiä koskevat säännökset tilinpäätöksen sisällöstä erotettaisiin kirjanpitoasetuksesta. Nykyistä kirjanpitoasetusta sovellettaisiin muihin kirjanpitovelvollisiin. Pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksen sisältöä koskevat seikat esitettäisiin jatkossa omassa, uudessa asetuksessa. Tämän myötä kirjanpitoasetus ei siis enää koskisi ollenkaan pien- ja mikroyrityksiä. Järjestelyn oletetaan parantavan tilinpäätösvaatimusten ymmärrettävyyttä pien- ja mikroyrityksissä. Mietinnössä esitetään myös, että nykyiset ministeriöasetuksen tasoiset säännöt kumottaisiin ja kyseisten aihealueiden säännökset siirrettäisiin päivitettyinä kirjanpitolakiin (Kaisanlahti 2014, 24.)

3.3.2 Pien- ja mikroyrityshelpotukset

Pienyrityksen määritelmän raja-arvot tulevat direktiiviin perustuen nousemaan kirjanpitolain muutoksen myötä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4).

Taulukko 1. Pienyrityksen määrittävät raja-arvot. (Kaisanlahti 2013, 886).

	Nykyiset raja-arvot	Uudet raja-arvot
Taseen yläraja	3,65 M€	4 M€
Liikevaihdon yläraja	7,3 M€	8 M€
Työntekijöiden lukumäärä	50	50

Vähintään kahden näistä kriteereistä pitää täytyä tilinpäätöspäivänä, että yritys luokiteltaisiin pienyritykseksi (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4). Taseen ylärajan ja liikevaihdon osalta jäsenvaltioiden on mahdollista nostaa vielä näitä rahamääräisiä arvoja enintään puolitoistakertaiseksi (Kaisanlahti 2013, 886). Jos direktiivin helpotukset otettaisiin mahdollisimman laajasti käyttöön, niin kuin työryhmä ehdottaa, olisi taseen loppusumman yläraja 6 miljoonaa euroa ja liikevaihdon yläraja 12 miljoonaa euroa. Työntekijöiden lukumäärän yläraja säilyisi ennallaan. (Kaisanlahti 2014, 24.)

Uusi direktiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden antaa erityisiä helpotuksia mikroyrityksille. Mikroyrityksen määrittäviä ylärajoja ovat taseen osalta 0,35 miljoonaa euroa, liikevaihdon osalta 0,70 miljoonaa euroa ja henkilöstön osalta keskimäärin 10 työntekijää. Jotta yritystä voitaisiin pitää mikroyrityksenä, vain yksi näistä lukumääristä saa ylittyä tilinpäätöspäivänä. Mikroyritysten helpotusten käyttöönotosta jäsenvaltiot voivat päättää itsenäisesti. Helpotukset voidaan ottaa käyttöön osin tai kokonaan ja halutessaan jäsenvaltio voi myös asettaa direktiivin antamia rajoja alempia ylärajoja. Jäsenvaltioiden tulisi huomioida omien markkinoidensa erityisolosuhteet ja -tarpeet kun tehdään päätöksiä mikroyritysten erityisten helpotusten käyttöönotosta. (Kaisanlahti 2013, 886.) Mietinnössä ehdotetaan, että mikroyrityksen määritteleviä rajoja korotettaisiin direktiivissä säädettyjen enimmäismäärien mukaisiksi. Tilinpäätösten laatimista haluttaisiin pienyritysten osalta helpottaa niin, että direktiivin mahdollistamat helpotukset otettaisiin käyttöön mahdollisimman laajasti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 8.)

Työryhmä esittää tilinpäätösten laadinnan helpottamiseksi pien- ja mikroyritysasetykseen useita uuteen direktiiviin perustuvia helpotuksia. Mietinnössä ehdotetaan, että pien- ja mikroyritysten ei tarvitsisi eritellä pysyvien vastaavien muutoksia tilikauden aikana. Liitetietojen osalta pien- ja mikroyritysten tulisi eritellä arvostus- ja jaksotusperiaatteet vain siinä tapauksessa, että ne eroavat tavanomaisesti noudatetuista periaatteista. Direktiivin myötä olisi mahdollista vapauttaa pien- ja mikroyritykset tuloslaskelman julkistamisvelvoitteesta. Työryhmä ei kuitenkaan ole esittänyt vapauttamista, vaan tämän velvoitteen ehdotetaan säilyvän oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Mietinnössä ehdotetaan, että pien- ja mikroyritykset voisivat jatkossakin julkistaa tuloslaskelman ja taseen lyhennettyinä. (Kaisanlahti 2014, 24-26.) Uuden direktiivin tullessa voimaan jäsenvaltiot voivat siis edelleen itsenäisesti päättää, sallitaanko pienille yrityksille tuloslaskelman ja taseen esittäminen lyhennettyinä (Kaisanlahti 2013, 887).

Uuden direktiivin mukaan pienyritysten tulee esittää liitetiedoissa kahdeksan kohtaa. Tämän lisäksi EU:n jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön viisi muuta määriteltyä liitetietovaatimusta. Perusteena liitetietovaatimusten rajoittamiselle on, että pienen yrityksen tilinpäätöksen käyttäjät eivät yleensä tarvitse kovin paljon lisätietoja. Lisäksi näiden lisätietojen kerääminen voi tulla pienelle yritykselle kalliiksi. Lisätietoja pitää kuitenkin edelleen antaa liitetiedoissa tarvittaessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4.)

Mikroyritysten osalta yksi tärkeimmistä huojennuksista on niin sanottu suojasatamasäännös oikean ja riittävän kuvan vaatimuksen suhteen. Mikroyrityshuojennuksia noudattaen laaditun tilinpäätöksen katsotaan antavan oikean ja riittävän kuvan. Vaatimusta lisätietojen

antamisesta silloin, kun ne ovat tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi, ei sovelleta mikroyrityksiin. (Kaisanlahti 2013, 888.)

3.3.3 Pienkonsernien helpotukset

Nykyisen osakeyhtiölain mukaan emoyhtiön tulee laatia konsernitilinpäätös silloin kun yhtiö jakaa varoja omistajilleen sen mukaisesti mitä on osakeyhtiölaissa varojen jaosta säädetty. Tämä osakeyhtiölain kohta on nykylainsäädännössä syrjäyttänyt kirjanpitolain kohdan, joka on mahdollistanut pienkonserneille konsernitilinpäätöksen laatimatta jättämisen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 15.)

Uuden direktiivin myötä pienet konsernit vapautetaan konsernitilinpäätöksen ja konsernin toimintakertomuksen laatimisesta. Tämä säännös on jäsenvaltioita velvoittava. Aiemman konsernitilinpäätösdirektiivin mukaan jäsenvaltio on halutessaan voinut antaa pienkonserneille vastaavan huojennuksen. Perusteluna tälle helpotukselle on, että näiden yritysten tilinpäätösten käyttäjillä ei ole vaativia tiedonsaantitarpeita. Toisena perusteluna on, että konsernitilinpäätösten laatiminen emo- ja tytäryritysten vuositilinpäätösten lisäksi voi olla kallista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 6.) Myös pien- ja mikro-osuuskunnille ehdotetaan samoja helpotuksia, vaikka uusi direktiivi ei tähän velvoita (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 15).

Pienen konsernin määritelmän ylärajoina ovat taseen loppusumma 4 miljoonaa euroa, liikevaihto 8 miljoonaa euroa ja työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 50. Jäsenvaltio voi näin halutessaan korottaa rahaperustaiset arvot enintään puolitoistakertaisiksi. Nykyisessä kirjanpitolaissa pienkonsernin ylärajoina ovat taseen loppusumma 3,65 miljoonaa euroa, liikevaihto 7,3 miljoonaa euroa ja työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 50. Euromääräiset rajat tullaan siis uudistuksessa nostamaan vähintään direktiivin vaatimalle tasolle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 6.)

3.3.4 Mikroyhdistysten ja säätiöiden helpotukset

Mikroluokkaan kuuluvien säätiöiden ja yhdistysten osalta ehdotetaan, että ne voisivat jatkossa laatia tilinpäätöksen maksuperusteisesti (Kaisanlahti 2014, 26). Tätä ehdotusta perustellaan sillä, että varsinainen toiminta on tärkeämmässä asemassa kuin tuloksen tekeminen. Huomioitaessa mikroluokkaan kuuluvien säätiöiden ja yhdistysten kirjanpidollinen osaaminen ja resurssit, pidetään tarkoituksenmukaisena maksuperusteisen tilinpäätöksen sallimista. Maksuperusteisen tilinpäätöksen liitetiedoissa tulisi ilmoittaa olennaiset taseeseen merkitsemättömät osto- ja myyntisaamiset. Liitetiedoissa tulisi esittää myös muutokset vaihto-omaisuudessa ja pysyvissä vastaavissa sekä vieraan pääoman korko-

jen ja lomapalkkavarausten suoriteperusteiset määrät. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 9.)

3.3.5 Liikkeenharjoittajan helpotukset

Työryhmä ehdottaa, että liikkeenharjoittajat vapautettaisiin tilinpäätöksen laatimisesta (Kaisanlahti 2014, 26). Liikkeenharjoittaja voisi ehdotuksen mukaan jatkossa pitää maksuperusteista kirjanpitoa. Aiemmin tällainen poikkeus on sallittu kirjanpitovelvollisista vain ammatinharjoittajille. Tätä ehdotusta perustellaan sillä, että liikkeenharjoittaja vastaa tekemistään sitoumuksista kaikella omaisuudellaan, siis myös henkilökohtaisella omaisuudella. Tästä syystä liikkeenharjoittajan tilinpäätös ei voi kuvata itsenäiseen erillisyyhtiöön verrattavissa olevaa taloudellisen kokonaisuuden varallisuusasemaa ja tulosta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 9.) Liikkeenharjoittajan tulisi kuitenkin pitää kirjanpitoa niin, että siitä saadaan verotusta varten tarvittavat tiedot. Halutessaan liikkeenharjoittaja voisi edelleen laatia täydellisen tilinpäätöksen. (Kaisanlahti 2014, 26.)

3.3.6 Olennaisuusperiaate

Nykyiseen kirjanpitolakiin ei sisälly säännöstä olennaisuusperiaatteesta. Olennaisuusperiaate on kuitenkin yksi suomalaisen kirjanpitokäytännön keskeisistä periaatteista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 9.) Aiemmin myöskään EU-direktiiveihin ei ole sisällynyt olennaisuuden käsitettä. Uusi direktiivi tuo tähän muutoksen, joka koskee kaikkien yritysten tilinpäätöksiä. (Kaisanlahti 2013, 888.) Näin ollen kirjanpitolakia tulee täydentää olennaisuusperiaatteella (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 9-10).

Olennaisuus määritellään direktiivissä tilinpäätösinformaation vastaanottajan näkökulmasta. Olennaisena pidetään sellaista tietoa, jonka pois jättämisen tai väärin ilmoittamisen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan niihin päätöksiin, joita tämän tiedon käyttäjät tekevät yrityksen tilinpäätöksen perusteella. (Kaisanlahti 2013, 888-889.) Olennaisuusperiaate liittyy oikean ja riittävän kuvan antamiseen. Tilinpäätöksen laadinnassa pitäisi keskittyä etenkin niiden seikkojen esittämiseen, jotka ovat merkityksellisiä oikean ja riittävän kuvan kannalta. Olennaisuuteen vaikuttaa kirjanpitovelvollisen koko, liiketoiminnan laajuus ja liiketoiminnan luonne. (Kaisanlahti 2014, 26.)

3.3.7 Muut keskeiset ehdotukset

Tuloslaskelmakaavoja on vanhan direktiivin aikana ollut neljä (Kaisanlahti 2014, 889). Kululajikohtaisen ja toimintokohtaisen tuloslaskelmakaavan lisäksi aatteellisille yhtiöille ja säätiöille, asunto-osakeyhtiöille ja ammatinharjoittajille on kirjanpitoasetuksessa omat tu-

loslaskelmakaavansa. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.) Uuden direktiivin myötä tuloslaskelmakaavoja on enää kaksi. Direktiivin mukaisen tuloslaskelman sijasta jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus vaatia tai sallia kaikkien tai tiettyjen yritysten julkaista toiminnan tuloksellisuutta koskeva selvitys. Selvityksen tulee sisältää vähintään direktiivikaavan mukaisen tuloslaskelman sisältämät tiedot. Tuloslaskelmasta tulee uuden direktiivin myötä poistumaan kokonaan satunnaiset erät. Jatkossa aiemmin satunnaisissa erissä esitetyt tuotot ja kulut esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa ja liiketoiminnan muissa kuluissa. (Kaisanlahti 2014, 889.) Poikkeukselliset erät tulee kuitenkin esittää liitetiedoissa. Uudessa direktiivissä ei ole enää liikevaihdon osalta kriteeriä siitä, että tuottojen pitäisi liittyä yrityksen tavanomaiseen toimintaan. (Kaisanlahti 2015, 14.)

Tilinpäätöksen liitetietojen osalta mietinnössä ehdotetaan, että ne laskelmat ja asiakirjat, jotka ovat tilinpäätöksen liitetietojen perustana, pitäisi säilyttää tositteiden kaltaisina liitetietotositteina. Tällä pyritään siihen, että tilinpäätösten tarkastettavuus ja kirjausketjun kattavuus saataisiin varmistettua myös liitetietojen osalta. Tätä ehdotusta perustellaan sillä, että liitetietojen tehtävä oikean ja riittävän kuvan varmistamisessa on tullut yhä tärkeämmäksi. (Kaisanlahti 2014, 27.)

Tasekirjan osalta työryhmä ehdottaa, että paperimuotoista tasekirjaa ei enää vaadittaisi. Paperimuotoisen tasekirjan sijaan ehdotetaan säädettäväksi luetteloa kirjanpidoista ja aineistoista, jotka tulee säilyttää luotettavasti. Kirjanpitoaineistojen säilyttämiseen ja käsittelyyn liittyvistä teknisen muodon ja maantieteellisen sijainnin yksityiskohtaisista velvoitteista luovuttaisiin. Jatkossa vaatimuksena olisi, että kirjanpitoja ja aineistoja pitäisi pystyä tarkastelemaan selväkielisessä muodossa Suomesta käsin ilman aiheetonta viivettä. (Kaisanlahti 2014, 27.)

Kirjanpiloteknologisten ratkaisujen yksityiskohtaisesta sääntelystä luopumista ehdotetaan mietinnössä. Kirjanpilotekniikkaan liittyvät vaatimukset ehdotetaan muutettavan sellaisiksi, että ne soveltuvat kaikkiin kirjanpitojärjestelmiin teknologiasta riippumatta. (Kaisanlahti 2014, 27.) Uusi direktiivi ei kuitenkaan sisällä kirjanpidon tekniseen toteutukseen liittyviä säännöksiä, vaan nämä ehdotukset ovat kansallisia (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 1). Mietintöön sisältyy myös ehdotus, että audit trail-vaatimus koskisi myös veroilmoitusta ja muita kirjanpidon perusteella säännöllisesti annettavia viranomaisraportteja (Kaisanlahti 2014, 27). Audit trail-vaatimuksella tarkoitetaan sitä, että liiketapahtumat kirjataan kirjanpitoon niin, että niiden yhteys tuloslaskelmaan ja taseeseen on vaikeuksitta todettavissa (Taloussanomien 2015e).

Kirjanpitolain uudistuksen valmistelun aikana on esiin noussut myös ajatus siitä, että kaikkien kirjanpitovelvollisten tulisi käyttää taloushallinnon järjestelmissään tiettyjä tilikarttoja tai tiedostomuotoja silloin kun tietoja välitetään kirjanpitovelvollisten kesken tai viranomaisille. Kirjanpitovelvollisten joukko on laaja ja siihen kuuluu niin yksittäisiä elinkeinonharjoittajia kuin myös monikansallisia suuryrityksiä ja ulkomaisten yritysten tšekäläisiä tytäryhtiöitä. Mietinnössä todetaan, että ajatus ei ole toteutuskelpoinen. Tämän sijaan mietinnössä ehdotetaan, että kirjanpitolaista poistettaisiin kaikki tietoteknisen kehityksen täysimittaista hyödyntämistä estävät tekijät. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 11-13.)

Uudessa direktiivissä ei ole säännöksiä siitä, että kirjanpitotiedot, lakisääteinen tilinpäätös mukaan lukien, pitäisi olla mahdollista toimittaa vain yhteen paikkaan, josta tarvittavat tahot sitten pääsisivät niihin käsiksi. Direktiivin johdannossa kuitenkin kannustetaan jäsenmaita kehittämään tällaista yhden luukun palvelumallia. (Kaisanlahti 2015, 7.) Työryhmän toiveena olisi, että viranomaisten järjestelmiä ja käytäntöjä muutettaisiin niin, että ne helpottaisivat kirjanpitovelvollisten hallinnollista taakkaa ja edistäisivät kirjanpidon automatisointia. Jos Patentti- ja rekisterihallitus, Tilastokeskus ja Verohallinto perustaisivat yhteisen tilinpäätösrekisterin, riittäisi että kirjanpitovelvollinen toimittaisi asiakirjat vain yhdelle taholle. Eri tahot saisivat yhteistietokannasta ne tilinpäätöstiedot, joihin niillä on lakien mukaan oikeus. Viranomaisjärjestelmiä sekä erilaisia eläke- ja vakuutusjärjestelmiä ja muita vastaavia tulisi kehittää niin, että kirjanpitovelvollisten ei tarvitsisi syöttää samoja kirjanpitoon perustuvia tietoja enempää kuin yhden kerran. Tietojen tulisi siirtyä tämän järjestelmän kautta taholta toiselle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 11-13.)

Kirjanpitovelvollisten tulee huolehtia siitä, että tilinpäätökset ja muu vaadittu aineisto säilytetään tarkasteltavassa muodossa kuuden vuoden ajan. Joissain tapauksissa vaadittu säilytysaika on kymmenen vuotta. Tilinpäätöksen osalta velvoite täyttyy kun tilinpäätös on toimitettu rekisteriviranomaiselle. Mietinnössä ehdotetaan, että rekisteriviranomaiselle voisi toimittaa myös muita säilytysvelvollisuuden alaisia aineistoja. Tätä perustellaan sillä, että säilytysvelvoite on julkisen vallan asettama ja aineistoja käytetään lähinnä verotarkastuksia ja muita vastaavia varten. Säilytysratkaisun tulisi olla sellainen, että säilytettäväksi voitaisiin toimittaa myös sellaisia tietoja, jotka eivät ole julkisia. Lisäksi säilytysratkaisun pitäisi toimia niin, että vain oikeutetut käyttäjät pääsisivät katsomaan tietoja. Säilytysratkaisun tulisi olla vapaaehtoinen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 13.)

IFRS-standardeja on uuden direktiivin mukaan mahdollista soveltaa pörssi-arvopaperien, muiden rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen arvostamisessa myös siinä tapauksessa, että tilinpäätöstä ei muuten laadita kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti. Myös rahoitusleasingisopimusten osalta saadaan toimia samoin. (Kaisanlahti 2014, 27.)

IFRS-standardien mukaan nämä varat voidaan merkitä tilinpäätöksessä käypään arvoon. Tämä helpottaa tilinpäätösten laatimista etenkin pörssiyhtiökonserneissa ja muissa konserneissa, joiden on laadittava IFRS-perusteinen konsernitilinpäätös. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 15.)

Työryhmä on pohtinut mietinnössään pääomallainan käsittelyä taseessa. Pääomallainan merkitsemistä taseeseen käsitellään osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiölaissa edellytetään, että pääomallainan merkitään taseeseen erillisenä eränä. Siitä ei kuitenkaan ole osakeyhtiölaissa tarkempaa ohjeistusta, tuleeko pääomallainan merkitä omaan vai vieraaseen pääomaan. Osakeyhtiölain esitöihin sisältyy hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että pääomallainaa ei määriteltäisi omaksi pääomaksi vaan sen kirjanpitokäsittely riippuisi sovellettavasta kirjanpitosääntelystä. IFRS-standardien mukaan pääomallainaa ei pääsääntöisesti voitaisi lukea omaan pääomaan. Kirjanpitolakia sovellettaessa pääomallainan olisi lähtökohtaisesti vierasta pääomaa. Kirjanpitolautakunta on antanut lausunnon ja yleisohjeen tuloslaskelman ja taseen esittämisestä. Kirjanpitolautakunnan mukaan pääomallainan tulee esittää omana eränä vieraassa pääomassa. Mietinnössä työryhmä on päättänyt siihen, että pääomallainan kuuluu ensisijaisesti vieraaseen pääomaan. Kun mietitään, kuuluuko pääomallainan vieraaseen vai omaan pääomaan, tulee tarkastella kaikkia kyseisen sopimuksen tosiasiallisia ehtoja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 13-14.)

3.3.8 Lakiesityksen vaikutukset

Uuden direktiivin voimaansaattamisella on taloudellisia vaikutuksia. EU:n komission arvion mukaan yritysten hallinnollisen taakan keventymisen myötä EU-tasolla syntyy vuosittain säästöä noin 1,7 miljardia euroa. Tästä noin 0,2 miljardin arvioidaan syntyvän yritysrajojen kokojen korottamisesta ja noin 1,5 miljardin säästö syntyy pienten yritysten yhtenäistetyistä säännöistä ja sen tuomista helpotuksista. Suomessa direktiivin aiheuttamien pakollisten muutosten synnyttämä säästö tulee olemaan rajallinen. Nykydirektiivien pienyrityksille mahdollistamat helpotukset ovat Suomessa jo nyt laajasti käytössä. Tästä syystä pienyritysten tilinpäätössäännöstö ei tule muuttumaan kovin paljoa nykyisestä. Pien- ja mikroyrityskokorajojen korottamisen myötä säästöjä syntyy helpotetun tilinpäätössäännösten avulla niille yrityksille, jotka tulevat muutoksen myötä siirtymään näihin kategorioihin. Suomessa suurin osa pienyrityksistä kuuluu uuden direktiivin myötä mikroyrityksiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 16.)

Kirjanpitolainsäädännöstä poistetaan kaikki kirjanpidon ja raportoinnin automatisoinnin sekä tietotekniikan hyödyntämisen esteet. Kirjanpidon menetelmäsäännösten uudistukset eivät arvioiden mukaan tule aiheuttamaan suuria lisäkustannuksia kirjanpitovelvollisille.

Kirjanpidon ja siihen liittyvän tiedonsiirron automatisoinnin uskotaan tuottavan merkittäviä tehokkuusetuja ja kustannussäästöjä. Nämä vaikutukset syntyvät vuosien kuluessa kun lakiuudistuksen mahdollistamia tietojärjestelmiä ja -käytäntöjä kehitetään kirjanpitovelvollisten ja viranomaisten osalta. Taloudellisia euromääräisiä vaikutuksia on työryhmän mielestä kuitenkin mahdotonta alkaa arvioida. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 16-17.)

Kirjanpitolain uusien menettelysäännösten odotetaan auttavan harmaan talouden torjunnassa. Kirjausketjun vaatimus tulee tilinpäätöksen lisäksi koskemaan veroilmoituksia ja muita viranomaisille annettavia raportteja. Kirjanpitoaineisto tulee säilyttää siten, että viranomaiset ja tilintarkastajat pystyvät tarkastelemaan kirjanpitoa ja sen aineistoja ilman aiheetonta viivettä, aineiston säilytystavasta riippumatta. Yrittäjän vastuu kirjanpitoaineiston säilyttämisestä korostuu uusien säännösten myötä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 16-17.)

Kirjanpitolain muutosehdotus keskittyy suurelta osin uusiin tilinpäätössäännöksiin. Näitä tilinpäätössäädöksiä päästään käytännössä soveltamaan vasta kun tehdään 1.1.2016 ja sen jälkeen alkaneita tilikausia koskevia tilinpäätöksiä. Tilikauden aikaista kirjanpitoa koskevat muutokset kirjanpitäjien pitäisi kuitenkin hallita jo vuoden 2016 alussa. Muutosehdotukseen sisältyy liiketapahtumien kirjaamista, kirjanpidon menetelmiä ja kirjanpidon aineistoja koskevia säädöksiä, joita tulee soveltaa vuonna 2016 ja sen jälkeen alkavilla tilikausilla. (Rekola-Nieminen 2015, 62.) Tästä syystä tilitoimistoissa olisi jo vuoden 2015 puolella syytä käydä läpi uudet säädökset sekä verrata niitä käytössä oleviin järjestelmiin ja toimintatapoihin (Rekola-Nieminen 2015, 64).

3.4 Mietinnöstä annettu lausuntoja

Kirjanpitolain muutokset-työryhmän mietintö on käynyt läpi laajan lausuntokierroksen (Kaisanlahti 2014, 24). Lausuntoja ovat antaneet muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitto, Finanssialan Keskusliitto, Keskuskauppakamari, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Oikeusministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Sisäministeriö, Suomen Tilintarkastajat, Suomen Yrittäjät, Taloushallintoliitto, Tilintarkastuslautakunta, Valtiovarainministeriö ja Verohallinto (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a). Tässä tarkastellaan Verohallinnon, Taloushallintoliiton, Tilintarkastuslautakunnan, Suomen Yrittäjien sekä Kilpailuviraston lausuntoja. Tarkoituksena on käydä läpi näiden tahojen mielipiteitä koskien kirjanpitolain muutosehdotuksen keskeisimpiä kohtia. Tässä on haluttu nostaa esiin muutosehdotuksen hyviä ja huonoja puolia verotuksen, kirjanpidon, tilintarkastuksen, yrittäjien ja kilpailun näkökulmista. Opinnäytetyön empiirisessä osassa vertaillaan tässä käsiteltyjä näkemyksiä haastattelujen kirjanpitäjien näkemyksiin.

3.4.1 Verohallinnon lausunto

Verohallinnon näkemyksen mukaan mikroyrityksille ei tulisi suoda direktiivin mahdollistamia erityishelpotuksia. Mikroyrityksille ei Verohallinnon mukaan syntyisi tästä merkittäviä kustannussäästöjä. Suurin osa suomalaisyrityksistä kuuluu mikroyrityksiin ja nämä ehdotetut helpotukset hankaloittaisivat harmaan talouden torjuntaa. Yrityksen varojen ja velkojen selvittäminen olisi hankalampaa jos tase-erittelyjä ei olisi saatavilla. Tämä on oleellista etenkin verovelkojen perinnän ja velallisten rikosten selvittämisen kannalta. Verohallinto painottaa tilinpäätöstietojen tärkeyttä yrittäjien ja viranomaisten kannalta ja ei näin kannata helpotuksia, jotka mahdollistaisivat tilinpäätöksestä luopumisen. (Aaltonen & Ruuhonen 2015, 1-2.)

Liikkeenharjoittajalle annettavien helpotusten suhteen Verohallinnon kantana on, että liikkeen- ja ammatinharjoittajille annettavien helpotusten tulisi olla sidoksissa yrityksen kokoa kuvaaviin taloudellisiin kriteereihin. Perusteena tälle on, että liikkeenharjoittajan toiminta voi olla yhtä laajaa kuin keskisuuren osakeyhtiön ja kirjanpitovelvollisia tulisi kohdella yritysmuodosta riippumatta samalla tavalla kun kyseessä on samanlainen toiminta. (Aaltonen & Ruuhonen 2015, 3.)

Verohallinnon lausunnossa todetaan, että mietinnössä ei ole esitetty uusia toimintaa selkeyttäviä ja tehostavia menettelyjä kirjanpitoaineiston tuottamisen ja säilyttämisen suhteen. Verohallinto näkisi hyödyllisenä sen, että säilytettävä tietosisältö, sen muoto ja säilytys vakioitaisiin eli kaikkien kirjanpitovelvollisten tulisi säilyttää kirjanpitoaineistot tietyssä tiedostomuodossa. Tämä olisi hyödyllistä kaikkien osapuolien kannalta. Verohallinnon esityksen mukaan kirjanpitolaissa tulisi velvoittaa kirjanpitovelvolliset säilyttämään kirjanpitoa vähintään kahteen eri mediaan tallennettuna. Näin huomioitaisiin toiminnan jatkuvuus- ja tietoturva-vaatimukset. (Aaltonen & Ruuhonen 2015, 6-7.)

Muutosehdotus selkeyttää kirjanpitolain sisältöä ja aiheuttaa myös joitakin muutoksia terminologiaan. Veroilmoitusten tietosisällöt tulee päivittää siten, että niiden vertailu tilinpäätösten kanssa helpottuu. Verohallinnolle tämä tarkoittaa sitä, että muun muassa lomakkeita, niitä koskevia ohjeita ja tietojärjestelmiä tulee päivittää vastaamaan muutoksia. Verohallinto ehdottaakin, että pohdittaisiin mahdollisuutta tehdä muutokset vaiheittain, niin että vuoden 2016 alusta voimaan tulisivat pakolliset muutokset ja muut muutokset tulisivat voimaan sitten myöhemmin. (Aaltonen & Ruuhonen 2015, 9.)

3.4.2 Taloushallintoliiton lausunto

Taloushallintoliitto ehdottaa, että liikkeenharjoittajien tulisi jatkossakin laatia tilinpäätös. Tilinpäätös laadittaisiin yrityksen kokoluokan mukaan määräytyvien sääntöjen mukaisesti. Taloushallintoliiton lausunnossa tuodaan esiin se, että kirjanpitolaissa ja -asetuksessa ei ole säännöksiä ja tilinpäätösmallia sitä varten, jos yrittäjä haluaisi vapaaehtoisesti laatia tilinpäätöksen. Vaikka tilinpäätösvelvoite poistuisi kirjanpitolaista, on muussa lainsäädännössä ja viranomaismääräyksissä säännöksiä, jotka edellyttävät yrittäjältä tilinpäätöksen laatimista. Verotusta varten yrittäjän pitäisi joka tapauksessa joka vuosi laatia lähes tuloslaskelmaa ja tasetta vastaavat raportit. Tilinpäätösvelvoitteen poistuessa liikkeenharjoittajat joutuisivat laatimaan useita erilaisia raportteja eri tahoille ilman yhtenäistä mallia. Jos tilinpäätösvelvoite poistuu, tulisi Taloushallintoliiton mukaan kirjanpitolaikiin ja -asetukseen lisätä säännökset ja malli liikkeenharjoittajan vapaaehtoisen tilinpäätöksen laatimisesta. (Ojala 2015, 1-3.)

Myös Taloushallintoliitto korostaa sitä, että kirjanpitovelvollisuuden sisällön tulisi perustua enemmän yrityksen taloudellisen toiminnan laajuuteen ja kokoon kuin yritysmuotoon. Pien- ja mikroyritysten yhtenäistä kirjanpito- ja tilinpäätössäännöstä Taloushallintoliitto pitää onnistuneena. Maksuperusteisen kirjanpidon osalta haasteena on se, että verotusta varten kirjaukset tulee joka tapauksessa oikaista ja täydentää suoriteperusteisiksi. Taloushallintoliitto ei näe järkevänä ehdotusta, että liikkeenharjoittajille sallittaisiin yhdenkertainen kirjanpito. Edellä mainitun verotukseen liittyvän tarpeen lisäksi yrityksen järkevä taloudenpito vaatii kahdenkertaista kirjanpitoa. Yhdenkertainen kirjanpito voitaisiin sallia hyvin pienimuotoista liike- ja ammattitoimintaa harjoittaville yrittäjille. (Ojala 2015, 3-5.)

Mietinnössä ei ehdoteta tiettyä muotoa kirjanpitoaineiston säilyttämiseen. Ehdotuksen mukaan aineistoa voitaisiin jatkossa säilyttää sähköisesti Suomessa tai muuallakin. Taloushallintoliiton näkemys asiaan on, että sitä varten tulisi säätää vakioitu tiedostomuoto. Taloushallintoliitto näkee mahdollisena ongelmana sen, että jos aineistoa säilytetään sähköisesti muualla kuin Suomessa, ei Suomen lainsäädäntö velvoita ulkomaista palveluntarjoajaa ja aineiston tarkastelu ja luovutus voi olla haaste esimerkiksi konkurssitilanteessa. (Ojala 2015, 7.)

Taloushallintoliitto kannattaa sitä, että pien- ja mikroyritysten tilinpäätössäännökset kootaisiin omaksi asetukseksi. Asetuksen esitystavasta Taloushallintoliitto on eri mieltä. Taloushallintoliiton mukaan asetusta tulisi tehdä bottom up-periaatteella, samoin kuten direktiivissäkin. Tällä periaatteella tarkoitetaan sitä, että ensin esitettäisiin mikroyrityksen tuloslaskelma- ja tasekaavat sekä muut tiedot ja vasta sen jälkeen kokoluokkaa suurem-

pien pienyritysten säännöt. Suojasatamasäännös tulisi Taloushallintoliiton mukaan laajentaa koskemaan myös sellaisia mikroluokkaan kuuluvia avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä, joiden yhtiömiehet ovat luonnollisia henkilöitä. Taloushallintoliitto ehdottaa suojasatamasäännöstä myös liikkeenharjoittajille ja ammatinharjoittajille siinä tapauksessa, että ne laativat tilinpäätöksen. (Ojala 2015, 10-11.)

3.4.3 Tilintarkastuslautakunnan lausunto

Tilintarkastuslautakunta (TILA) kannattaa sitä, että säädettäisiin kokonaan uusi kirjanpitolaki sen sijaan, että muutokset tehtäisiin voimassaolevaan lakiin. Ehdotus siitä, että pien- ja mikroyrityksiä koskevat tilinpäätössäännökset erotettaisiin omaksi asetukseksi, saa myös TILA:n kannatuksen. TILA on työryhmän kanssa samoilla linjoilla ministeriöasetusten kumoamisen suhteen. Pienyritysten euromääräisten raja-arvojen nostamisen perusteita pidetään myös hyvinä. Olisi kuitenkin johdonmukaista, että kirjanpitolaissa ja tilintarkastuslaissa yrityksen koon määrittelyssä olisi samat raja-arvot. (Heikinheimo & Horsman 2015, 1-2.)

Maksuperusteisen tilinpäätöksen osalta TILA esittää, että mietinnössä ehdotettu maksuperusteinen tilinpäätös on vaikea hahmottaa. Ehdotusta tulisikin TILA:n mukaan kehittää, jotta voidaan arvioida tämän ehdotuksen toteuttamiskelpoisuutta. Tilinpäätöksen tai sen osan laatimisvelvollisuuden poistuminen ei TILA:n mukaan välttämättä toisi liikkeenharjoittajille tavoiteltuja helpotuksia. Eri sidosryhmät vaativat joka tapauksessa yrityksiltä taloudellista raportointia ja eri tahot saattaisivat uudistuksen jälkeen vaatia keskenään erilaisia raportteja. Tilinpäätöksen laatimisen ei taloudellisen raportoinnin digitalisoitumisen myötä nähdä aiheuttavat suurta hallinnollista taakkaa liikkeenharjoittajille. Vaihtoehtona liikkeenharjoittajan tilinpäätöksen laatimisvelvoitteen poistamiselle TILA näkee sen, että tilinpäätösvelvoite määräytyisi yrityskoon perusteella. Kirjanpitolakiin tulisi TILA:n mukaan myös lisätä säädös siitä, kuka vastaa yhteisön tilinpäätöksen laatimisesta. TILA kannattaa sitä, että kirjanpidossa voitaisiin käyttää vaihtoehtoisia teknisiä ratkaisuja ja että säännökset kirjanpitoaineiston säilytyspaikkaa koskien poistettaisiin. (Heikinheimo & Horsman 2015, 2-5.)

TILA:n mukaan uuden tilinpäätösdirektiivin aiheuttamien muutosten vaikutuksesta saattaa syntyä merkittäviä säästöjä. Taloudellisten vaikutusten arviointi on kuitenkin hankalaa. TILA on arvioinut, että koska kuitenkin suuri osa pienistä yrityksistä, säätiöistä ja yhtiöistä teettää kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilitoimistoilla, ei tilinpäätöksen julkaisuvelvoitteen poistuminen aiheuttaisi merkittäviä kustannussäästöjä. (Heikinheimo & Horsman 2015, 4-5.)

3.4.4 Suomen Yrittäjien lausunto

Suomen Yrittäjät on työryhmän kanssa samaa mieltä siitä, että pienimpien yritysten osalta direktiivin sallimat joustot ja poikkeukset tulisi ottaa laajasti käyttöön. Samoin Suomen Yrittäjät kannattaa myös sitä, että kirjanpitolakiin ei tulisi mitään teknologia-sidonnaisia vaatimuksia. Liikkeenharjoittajien vapauttaminen tilinpäätösveloitteesta ja maksuperusteisen tilinpäätöksen salliminen liikkeenharjoittajille nähdään myös myönteisinä asioina. Vapaaehtoisesti tehtävän tilinpäätöksen tulisi kuitenkin Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan selvyuden vuoksi noudattaa yrityksen kokoluokan mukaista tuloslaskelma- ja tasekaavaa. Jos yhtenäistä mallia vapaaehtoiselle tilinpäätökselle ei ole, voivat liikkeenharjoittajien tilinpäätökset jatkossa olla keskenään hyvinkin erinäköisiä. (Järventaus & Grekin 2015, 1-4.)

3.4.5 Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on antanut lausuntonsa kilpailun näkökulmasta katsottuna. KKV:n mukaan pien- ja mikroyrityksiä koskevat muutosehdotukset ovat keskeisiä etenkin verottajan ja rahoittajan näkökulmasta. KKV kannattaa sitä, että pien- ja mikroyritysten taloudellisen raportoinnin vaatimuksia kevennetään ja esitetyt muutosehdotukset liittyvät keskeisesti näiden yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen. Muutoksia tehtäessä tulee kuitenkin huomioida se, että ne eivät saa heikentää viranomaisten tiedon- saantimahdollisuuksia. KKV:n mukaan on tarkoituksenmukaista, että direktiivin veloitteet ja vapautukset koskevat myös niitä yhteisömuotoja, jotka eivät kuulu välittömästi direktiivin soveltamisalaan. Kirjanpitoaineiston käsittelyyn ja säilytykseen liittyvien muutosten odotetaan auttavan harmaan talouden torjunnassa. Teknologia-sidonnaisuuden jättäminen pois kirjanpitolainsäädännöstä on KKV:n mielestä tärkeää, koska niin syntyy mahdollisuus luoda kilpailukykyisiä ratkaisuja ja viedä teknologiaa eteenpäin. Kirjanpitolainsäädännön rakenteen selkeyttäminen on myös KKV:n mukaan perusteltua. (Hentunen & Boëlius 2015, 1-2.)

3.4.6 Yhteenveto lausunnoista

Eri tahot ovat edellä käsitellyissä lausunnoissaan ottaneet kantaa osin eri asioihin. Yleisesti ottaen sitä pidetään hyvänä uudistuksena, että pien- ja mikroyritysten tilinpäätösraportointia helpotetaan. Verohallinto ei kuitenkaan kannata sitä, että mikroyrityksille sallitaisiin uuden direktiivin mahdollistamat erityishelpotukset. Ehdotus siitä, että liikkeenharjoittaja vapautettaisiin tilinpäätösveloitteesta, jakaa mielipiteitä. Useat tahot saattavat jatkossakin haluta liikkeenharjoittajilta tilinpäätöstietoja ja raportoinnista voi tulla hyvinkin sekavaa, jos raportointiin ei ole yhtenäistä mallia. Lausunnoista nousee esiin kysymys

siitä, pitäisikö liikkeenharjoittajan tilinpäätöksen laatimisvelvoitteen olla sidoksissa yrityskokoon enemmän kuin yritysmuotoon. Samoin esiin nousee kysymys siitä, että jos liikkeenharjoittajat vapautetaan tilinpäätöksen laatimisvelvoitteesta, tulisiko lainsäädännössä olla malli ja säännökset vapaaehtoista tilinpäätöstä varten. Teknologia-sidonnaisuuden poistaminen kirjanpitolainsäädännöstä saa kannatusta. Kirjanpitolain rakenteen uudistaminen nähdään hyvänä asiana.

4 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteutus

4.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen päätavoitteena on selvittää ja kuvailla kirjanpitäjien suhtautumista kirjanpitolain uudistukseen. Lisäksi tavoitteena on selvittää, mitä kirjanpitäjät tietävät kirjanpitolain uudistuksesta, miten kirjanpitäjät uskovat uudistusten vaikuttavan omaan työhönsä sekä mitä uhkia ja mahdollisuuksia kirjanpitäjät ehdotetuissa muutoksissa näkevät.

4.2 Menetelmävalinnat

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen. Aineisto kerättiin haastatteluin ja tutkimusmenetelmänä käytettiin sisällönanalyysiä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelu valikoitui tiedonkeruumenetelmäksi, koska oletuksena oli, että näin saataisiin laajempia vastauksia kuin esimerkiksi kyselylomakkeella. Oletuksena oli myös, että kyseessä on aihe, jonka yksityiskohdista haastateltavat eivät välttämättä vielä ole kovin hyvin perillä. Tämä voisi lisätä riskiä, että kysymyksiin jätettäisiin vastamatta kyselylomaketta käytettäessä.

Haastattelutyyppejä on jaoteltu kirjallisuudessa hyvinkin monella tapaa. Haastattelutyyp-
pien jaottelu perustuu yleensä siihen, miten strukturoitu haastattelu on ja miten muodolli-
nen haastattelutilanne on. Toisessa ääripäässä on täysin strukturoitu haastattelu ja toi-
sessa avoin haastattelu. (Hirsjärvi ym. 2009, 208-209.) Puolistrukturoidussa haastattelus-
sa kysymykset ja niiden esitysjärjestys ovat kaikille samat, mutta haastateltavalle ei an-
neta valmiita vastausvaihtoehtoja (Eskola & Suoranta 2008, 86). Puolistrukturoidulle haastat-
telulle on olemassa edellä esitetyn lisäksi useita muitakin määritelmiä. Puolistrukturoidun
haastattelun sijaan voidaan puhua myös puolistandardoidusta haastattelusta. (Hirsjärvi &
Hurme 2008, 47.)

Kyseessä on harkinnanvarainen otantatutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston
laatu on aineiston määrää tärkeämpi. Aineistoa pyritään analysoimaan perusteellisesti ja
tutkittava joukko on usein melko pieni. (Eskola & Suoranta 2008, 18.) Tässä tutkimukses-
sa haastateltavien valinnan kriteerinä oli, että kirjanpitäjä työskentelee pääkaupunkiseu-
dulla sijaitsevassa tilitoimistossa.

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kohdetta pyri-
tään tutkimaan niin kokonaisvaltaisesti kuin mahdollista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa
pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita, ei niinkään todentamaan jo olemassa
olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Tällä tutkimuksella pyritään

saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiin nimenomaan kirjanpitäjien näkökulmasta. Tutkimusstrategiset valinnat määräytyvät tutkimuksen tarkoituksen perusteella. Tutkimuksen tarkoituksena voi olla kartoittaa, selittää, kuvailla tai ennustaa. Tutkimukseen voi sisältyä useampikin tarkoitus ja tarkoitus voi muuttua tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi ym. 2009, 137-138.) Tämä tutkimus on kuvaileva. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla kirjanpitäjien suhtautumista kirjanpitolain uudistukseen.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Haastatteluja tehtiin kuusi. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina kesä- ja heinäkuun 2015 aikana. Haastatellut työskentelevät kirjanpitäjinä pääkaupunkiseudun tilitoimistoissa. Haastattelut tehtiin tilitoimiston tiloissa, Haaga-Helian Pasilan toimipisteellä sekä haastatellijan kotona. Haastattelujen ajankohdat, kestot ja haastateltavat on esitetty alla taulukossa 2. Haastattelun kestoksi oli etukäteen arvioitu enintään 30 minuuttia. Haastattelujen kestot vaihtelivat 10 ja 22 minuutin välillä, vastauksien pituuksista riippuen.

Taulukko 2. Haastattelut.

Haastattelupäivä	Haastateltava	Haastattelun kesto
10.6.2015	Kirjanpitäjä 1	22 min
13.6.2015	Kirjanpitäjä 2	10 min
25.6.2015	Kirjanpitäjä 3	17 min
16.7.2015	Kirjanpitäjä 4	14 min
28.7.2015	Kirjanpitäjä 5	10 min
30.7.2015	Kirjanpitäjä 6	16 min

Haastattelukysymykset ja kysymysten järjestys olivat kaikille samat. Haastattelukysymysten osalta tarkoituksena oli edetä sen mukaan, mitä haastateltavat kirjanpitolain muutoksesta jo tietävät. Oletuksena kuitenkin oli, että muutoksesta ei tiedetä kovin paljoa. Kysyttäessä mitä haastateltava tietää kirjanpitolain uudistuksesta, vaikutti vastaus siihen, missä järjestyksessä haastattelukysymykset tulitaisiin esittämään. Jos haastateltavat toisivat esiin laajemmin esitettyjä uudistuksia, esitettäisiin haastattelun aluksi kysymykset siitä, miten muutokset nähdään, mitä mieltä niistä ollaan, ja mitä vaikutuksia niillä uskotaan olevan. Tämän jälkeen esitettäisiin yksityiskohtaisemmat muutoksia koskevat kysymykset. Tilanteen ollessa se, että haastateltava ei erittele kirjanpitolain muutosehdotuksen sisältöä tarkemmin, esitettäisiin ensin yksityiskohtaisemmat haastattelukysymykset, joissa käydään läpi muutosehdotuksia ja sitten lopuksi nuo avoimet kysymykset. Kysymykset esitettiin lopulta kaikille haastatelluille samassa järjestyksessä, koska kukaan ei vastannut ensimmäiseen kysymykseen kovinkaan laajasti.

Haastattelut nauhoitettiin ja sen jälkeen litteroitiin. Tämän jälkeen haastatteluvastaukset tulostettiin ja luettiin useamman kerran läpi. Haastatteluvastaukset käytiin läpi kysymys kerrallaan ja niistä etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroja sekä toistuvia teemoja. Vastausten merkinnässä käytettiin erivärisiä yliviivauskyniä.

Aineistoa analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää erilaisissa laadullisissa tutkimuksissa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91). Sisällönanalyysin tavoitteena on tuottaa kuvaus tutkittavasta asiasta tiivistetyssä ja yleisessä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). Sisällönanalyysi voi olla aineistolähtöinen eli induktiivinen tai teorialähtöinen eli deduktiivinen. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet ovat aineiston pelkistäminen, ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Teemoittelua käytettiin apuna haastatteluaineiston analysoinnissa. Teemoittelun avulla aineistosta voidaan etsiä tutkimusongelmien kannalta oleellisia teemoja ja vertailla sitten näiden teemojen esiintymistä aineistossa (Eskola & Suoranta 2008, 174). Käytännössä teemoittelu on aineiston pilkkomista osiin ja ryhmittelyä eri teemojen mukaan. Teemoittelussa oleellista on, mitä mistäkin teemasta on sanottu. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

4.4 Tulokset

Tutkimustulokset käydään läpi haastattelukysymys kerrallaan. Vastausten analysoinnin tukemiseksi esitetään myös suoria lainauksia kirjanpitäjien haastatteluista. Tutkimustulosten esittely päättyy yhteenvetoon. Tämän jälkeen vertaillaan vielä haastateltujen kirjanpitäjien näkemyksiä edellisessä luvussa esitettyihin Kirjanpitölain muutokset-työryhmän mietinnöstä lausunnon antaneiden tahojen näkemyksiin.

4.4.1 Mitä kirjanpitäjät tietävät uudistuksesta

Kirjanpitäjiltä kysyttiin, mitä he tietävät kirjanpitölain uudistuksesta. Vastaukset tähän kysymykseen olivat pääosin melko lyhyitä. Kaikki haastatellut olivat tietoisia siitä, että kirjanpitölain uudistus on tulossa. Yksi haastatelluista toi esiin sen, että uudistus pohjautuu vuoden 2013 EU-direktiiviin. Neljä kirjanpitäjää kertoi tietävänsä, että pienille yrityksille on tulossa jonkinlaisia helpotuksia. Heistä yksi toi esiin sen, että pienten yritysten hallinnollinen taakka kevenee, kaksi mainitsi myös sen, että helpotukset liittyvät tilinpäätöksiin. Yksi haastatelluista oli sitä mieltä, että kirjanpitäjän näkökulmasta katsottuna työ saattaa helpottua lyhyellä aikavälillä kun tilinpäätösten laadinta helpottuu, mutta pitemmällä aikavälillä tästä kuitenkin saattaa seurata ongelmia. Kaksi kirjanpitäjää toi esiin sen, että pienyritysten kokoluokat tulevat uudistuksen myötä muuttumaan. Yhdessä haastattelussa tuli

myös esiin se, että konsernien osalta kokorajat tulevat kasvamaan ja näin ollen konserniti-linpäätöksiä tullaan jatkossa tekemään vähemmän. Lisäksi haastatelluista yksi toi vas-tauksessaan esille sen, että kirjanpitolain uudistukseen liittyvä tiedotus on ollut vähäistä ja vielä haastatteluhetkelläkään ei ollut mitään varmaa tietoa tulevista uudistuksista.

”Sen verran tiedän, että se tulee, siinä määritellään tarkemmin, mikä on pien- ja mikroyritys ja että näille pien- ja mikroyrityksille tullaan antamaan jonkinlaisia helpotuksia liittyen tilinpäätökseen ja sen esittämiseen. Siinä varmaan kaikki. Ett en oo sen tarkemmin vielä perehtynyt, että mitä nää muutokset sitten olisi.” (Kirjanpitäjä 1.)

4.4.2 Kirjanpitäjien näkemykset muutosehdotuksista

Kirjanpitäjiltä kysyttiin, näkevätkö he pienyrityksille annettavat, etenkin tilinpäätösten laa-dintaa koskevat helpotukset tarpeellisina. Jokainen haastatelluista kirjanpitäjistä oli sitä mieltä, että tällaisia helpotuksia tarvitaan. Pienille yrityksille tilinpäätökset voivat nykyisel-lään olla hyvin työläitä, tarpeettoman raskaita ja pienimmiltä yrityksiltä vaaditaan tällä het-kellä turhan yksityiskohtaisia tietoja. Niille pienyrityksille, jotka tekevät itse yrityksensä kir-janpidon ja tilinpäätöksen, muutos voi olla suurempi kuin kirjanpitäjille. Näiden pienyrityk-sien tilinpäätöstyö helpottuu kun tilinpäätökseen ei enää tarvita niin paljon tietoja. Kirjanpi-täjien näkökulmasta muutos ei välttämättä kuitenkaan ole kovin suuri. Tilinpäätökset on kuitenkin tehty vuodesta toiseen samoilla pohjilla ja periaatteilla. Uudistus vaikuttaa hyväl-tä, mutta se mitä muutoksista seuraa nähdään vasta kun muutama tilikausi on menty näil-lä uusilla säädöksillä. Sitten nähdään myös uudistuksen mahdollisesti mukanaan tuomat ongelmat.

”Ilman muuta. Ett kaikista pienimmillä yrityksillä tuntuu ihan hullulta, että vaaditaan niinkin yksityiskohtaisia tietoja kuin tällä hetkellä. Koska monesti se tieto on tavallaan sitten nollassa kun ne vaaditut tiedonannot ovat sel-laisia, että se yritys ei tavallaan luonnollisessa tilanteessa ehkä edes tietäisi koko asiasta. Ett ihan pienimpiä yrityksiä ei koske kaikki asiat yksinkertaises-ti, mitä nykyään vaaditaan.” (Kirjanpitäjä 3.)

Kirjanpitäjiltä pyydettiin mielipidettä siitä, että pien- ja mikroyrityksiltä ei ehdotuksen mu-kaan tulla poistamaan tuloslaskelman julkistamisvelvoitetta, vaikka tämä olisi ollut direktii-vin perusteella mahdollista. Tuloslaskelma ja tase on mahdollista jatkossakin kuitenkin julkaista lyhennettynä. Tämä kysymys jakoi mielipiteitä. Yksi haastatelluista oli sitä mieltä, että tämä mahdollisuus olisi voitu hyödyntää. Perusteluna tälle oli, että pienyrityksen julkai-sema lyhennettykin tuloslaskelma antaa paljon tietoa kilpailijoille. Haastatelluista kirjanpi-täjistä loput viisi olivat sitä mieltä, että tuloslaskelman julkistamisvelvoitteen säilyminen on

hyvä asia. Yritysten vertailu on helppoa kun tiedot ovat julkisia ja julkisuus on hyvä asia myös esimerkiksi yrityskauppojen kannalta. Kun tieto on julkista, vaikkakin lyhennetyssä muodossa, joutuu yrittäjä ottamaan vastuun siitä tiedosta, mitä kirjanpitäjälle toimittaa. Yrittäjä on kuitenkin viimekädessä vastuussa tietojen oikeellisuudesta. Jos julkistamisvelvoite poistettaisiin, saattaisi riski väärinkäytöksiin tai tiedon toimittamatta jättämiseen kirjanpitäjälle kasvaa. Liian pitkälle viedyt kevennyksetkään eivät siis ole hyvä asia. Kirjanpitäjän näkökulmasta tuloslaskema syntyy samalla kun tasekin ja se ei näin aiheuta lisätyötä.

”No mun mielestä se on ihan hyvä, että ne on julkisia. Että mä en nää mitään ongelmaa siinä, että ne on julkisia, koska sillohan sä voit vertailla yrityksiä tosi helposti ett kun sä saat ne tiedot sielt julkisista jutuista. Ei mun mielestä olis tarvinnut, en mä ainakaan nää siinä mitään hyötyä sinänsä. Voihan siinä olla, mut ainakaan äkkiseltään ei tuu mitään mieleen.” (Kirjanpitäjä 2.)

”Kyllä se olisi voitu hyödyntää mun mielestä, että niiden ei tarvi julkaista. Koska pienimmillä jo tavallaan se, että julkaistaan vaikka lyhennettykin tuloslaskelma, niin se tarjoo niin paljon tietoa kilpailijoille, että mun mielestä olis reilumpi pienyrittäjiä kohtaan, että sitä ei tarviis julkaista.” (Kirjanpitäjä 4.)

Kirjanpitäjiltä kysyttiin, mitä mieltä he ovat siitä, että pienyritysten osalta liitetietovaatimuksia tullaan keventämään. Tämän taustalla on ajatus, että näiden yritysten tilinpäätösten käyttäjät eivät tarvitse kovin paljoa lisätietoja sekä yrittäjille syntyvillä kustannussäästöillä. Kirjanpitäjistä viisi oli puhtaasti sitä mieltä, että tämä on hyvä uudistus. Nykyiset liitetietovaatimukset nähdään raskaina pienyrityksille. Nykyisistä liitetietovaatimuksista osa on myös vanhanaikaisia ja nyt olisi hyvä miettiä, mikä on olennaista eikä vain tehdä niin kuin ennenkin on tehty. Yksi kirjanpitäjistä suhtautui asiaan varauksella ja toi esiin liitetietojen tärkeyden. Lyhyellä tähtäimellä liitetietovaatimusten keventäminen voi olla hyvä asia ja helpottaa tilinpäätöstyötä ajallisesti. Liitetiedoissa esitetään nykyisellään sellaisia asioita, joista näkee, miten yrityksellä menee ja kevennettyjen liitetietojen myötä esimerkiksi lainanantajat eivät enää saa kaikkia samoja tietoja kuin nykyisin. Tuloslaskelmasta ja taseestakin toki saa hyvin tietoa siitä, miten yrityksellä menee. Etenkin yrityksensä kirjanpidon itse hoitavia pienyrittäjiä ajatellen nykyistä kirjanpitolakia ja -asetusta ei välttämättä ole helppo tulkita, saati sitten ymmärtää mitä tietoja liitetietoihin vaaditaan. Tällaisille pienyrittäjille tämä on iso helpotus. Tilitoimistossa työskentelevän kirjanpitäjän näkökulmasta uudistus helpottaa tilinpäätösruuhkaa kun pienyritysten osalta liitetiedoista voidaan jättää osa pois. Uudistus on tervetullut etenkin aloittavia pienyrittäjiä ajatellen. Tuottoja ei välttämättä ensimmäisinä tilikausina synny kovin paljoa ja on hyvä asia jos tilinpäätöksen kevenemisestä syntyy yrittäjälle kustannussäästöjä. Pienyritysten osalta tilinpäätöksen

loppukäyttäjän tarvitsemat liitetiedot eivät ole kovin mittavia ja yrittäjä itse tuntee oman yrityksensä. Kaupparekisteristä tilinpäätöstietoja etsivät löytävät todennäköisesti oleellimmat asiat vähemmistäkin tiedoista. Yrityskoon kasvaessa liitetietoja tarvitaan sitten enemmän.

”No, ne liitetiedot ehkä, ne nykyiset vaatimukset, niin osa niistä tuntuu olevan niin kuin jotain historian jäänteitä. Todennäköisesti vähemmälläkin tiedolla selvittäään. Ehkä pitäisi miettiä mikä on olennaista tietoa eikä vaan sitä niin kuin on aina tehty.” (Kirjanpitäjä 5.)

”No tää on just se, että lyhyellä tähtäimellä okei, saadaan nopeammin niitä kasaan. Pitkässä juoksussa sitten voi tulla ongelmia. Eli mun mielestä ne liitetiedot on kuitenkin tärkeitä.” (Kirjanpitäjä 6.)

Edelliseen kysymykseen liittyen kirjanpitäjiltä kysyttiin myös mitä mieltä he ovat siitä, että pien- ja mikroyrityksiltä ei jatkossa vaadittaisi liitetiedoissa erittelyä pysyvien vastaavien muutoksista. Kirjanpitäjistä yksi oli sitä mieltä, että pysyvien vastaavien muutokset olisi hyvä jatkossakin esittää. Toinen oli sitä mieltä, että tällä uudistuksella ei olisi kovin suurta eroa nykytilanteeseen verrattuna. Pienillä yrityksillä tämä erittely ei ole ollut kovin suuri työ tähänkään asti. Kahdella kirjanpitäjällä ei vielä ollut mielipidettä tähän uudistukseen. Toinen heistä esitti näkemyksen, että tässä asiassa voisi olla hyvä toimia olennaisuuden periaatteen mukaisesti niin, että yrityksen koko toiminnan tai koon kannalta olennaiset muutokset ilmoitettaisiin jatkossakin. Yksi kirjanpitäjistä oli sitä mieltä, että erittelyä ei tarvita. Pysyvien vastaavien muutoksista voi tarvittaessa kysyä yrityksestä. Erittely pysyvien vastaavien muutoksista ei myöskään tuo lukijalle mitään lisäarvoa. Pienissä yrityksissä harvemmin tehdään suuria investointejakaan ja jos tehdään, niin se selviää vertailutiedoistakin. Yksi kirjanpitäjistä toi esiin sen, että liitetiedot ovat tärkeitä ja pidemmällä aikavälillä liitetietovaatimusten keventämisestä saattaa seurata ongelmia.

”No siihen mulla ei oikeestaan vielä oo ehtinyt muodostua mielipidettä. Tavallaan se olennaisuuden periaate ois ehkä hyvä pitää. Ett jos niinku siellä pysyvissä vastaavissa on yrityksen koko toiminnan tai koon kannalta ihan olennaisia muutoksia, niin en mä täysin varauksetta sano, että se on hieno juttu ett mitään ei tarvii ilmottaa. Mutta niinku semmonen tarpeeton nysvääminen siellä muutosten ilmoittamisessa saisikin jäädä pois.” (Kirjanpitäjä 3.)

Liitetietoihin liittyen kirjanpitäjiltä kysyttiin myös kantaa siihen, miten he näkevät sen, että pien- ja mikroyritysten ei tarvitsisi eritellä arvostus- ja jaksotusperiaatteita jos ne eivät poikkea tavanomaisesti noudatetuista. Kirjanpitäjistä kaikki pitivät tätä muutosta hyvänä. Pien- ja mikroyritykset tekevät lähes aina verotuksen sallimat enimmäispoistot. Toki jos on

jotain tavanomaisesta poikkeavaa, esimerkiksi hyllypoistoja tai muuta poikkeavaa, niin ne pitää ilmoittaa. Poistoprosentti selviää joka tapauksessa jos vertaa tasetta ja tuloslaskelman poistoja. Liitetietojen arvostus- ja jaksotuseriaatteet pysyvät yleensä vuodesta toiseen samoina, joten niiden informaatioarvo ei ole kovin suuri.

”Mun mielestä toikin on ihan hyvä. Koska yleensähan ne menee tolla peruslinjalla niin miks niitä pitäis sit ilmottaa jos se menee niillä jaksotuksilla esim maksimipoistoilla ja näill. Mutta no sit aina tietenkkin jos ne eroo siitä tavanomaisesta tavasta niin sitten ne on ihan hyvä ilmoittaa. Mut muuten mun mielestä on ihan hyvä, että niitä helpotetaan.” (Kirjanpitäjä 2.)

Pienet konsernit vapautetaan konsernitilinpäätöksen ja -toimintakertomuksen laatimisesta EU-direktiiviin perustuen. Kirjanpitäjiltä kysyttiin mielipidettä tähän liittyen. Yksi kirjanpitäjistä ei ole tehnyt konsernitilinpäätöksiä eikä ole perehtynyt asiaan, joten hän ei ottanut kantaa tähän. Muut olivat sitä mieltä, että tämä on hyvä uudistus. Verotuksellisista syistä jokainen konsernin yhtiö joutuu tekemään oman tilinpäätöksen, joten konsernitilinpäätös tuntuu turhelta ja siitä ei ole käytännössä mitään hyötyä pienelle yritykselle. Emo- ja tytäryhtiöt voivat olla hyvinkin pieniä ja konsernitilinpäätös voi olla kirjanpitäjän näkökulmasta hyvin työläs yrityksen kokoon nähden. Monet konsernit joutuvat nykyisin tekemään konsernitilinpäätöksen vain siitä syystä, että ne jakavat osinkoa. Monet pienyritykset saattavatkin jatkossa tämän muutoksen johdosta jakaa osinkoa entistä enemmän. Tähän asti konserniin kuuluvissa yrityksissä osinko on saatettu jättää jakamatta vain sen takia, että osingonjaon takia olisi pitänyt tehdä konsernitilinpäätös. Tämä on perustunut osakeyhtiölakiin. EU-direktiivin myötä näillä muilla lainsäädännöillä ei enää pystytä vaikuttamaan konsernitilinpäätöksen laadintaan. Voi olla tahoja, jotka haluavat konsernitilinpäätöksen sisältämän informaation jatkossakin, joten konsernitilinpäätös voisi olla hyvä olla olemassa. Jokaisessa yrityksessä varmasti osataan itse arvioida, tarvitaanko konsernitilinpäätöstä vai ei. Monet pienet konsernit saattavat jatkossakin laatia konsernitilinpäätöksen vapaaehtoisesti. Jatkossa tilinpäätöstietoja pitää vain etsiä useammasta paikasta kun aiemmin tiedot ovat olleet yksissä kansissa.

”Erinomainen uudistus. Ett tähän asti on tuntunut jokseenkin turhauttavalta tehdä. Yrityksen kokoon nähden konsernitilinpäätös on hyvin työläs kun voi olla, että ne emo ja tytär on molemmat hyvinkin pieniä. Ett sit tavallaan se, että pelkkä voiton jakaminen emoyhtiöstä ulos on aiheuttanu sen, että joudutaan tekemään kaks-kolminkertainen työ tilinpäätöksessä. Niin ei oikein oo tuntunut perustellulta. Kunhan tiedot on riittävät ja oikeat niin mun mielestä erinomainen uudistus.” (Kirjanpitäjä 3.)

Muutosehdotuksen mukaan liikkeenharjoittaja vapautettaisiin tilinpäätöksen laatimisesta ja yhdenkertainen kirjanpito sallittaisiin. Kirjanpidosta tulisi kuitenkin saada verotusta varten tarvittavat tiedot. Kirjanpitäjiltä kysyttiin mielipidettä tähän ehdotukseen sekä näkemystä, hyötyykö liikkeenharjoittaja tästä ja tarvitaanko tilinpäätöstä. Vastaukset näihin kysymyksiin eivät olleet yksiselitteisesti kyllä tai ei. Kirjanpitäjistä neljä pohti vastauksissaan tämän ehdotuksen hyötyä, kun veroilmoitus pitää kuitenkin tehdä. Käytännössä tilanne voi olla se, että jatkossakin tilinpäätös joudutaan tekemään verottajan takia. Verottajan lisäksi on muitakin tahoja, jotka voivat haluta tilinpäätöksen sisältämät tiedot. Tämä voisi olla ihan hyvä uudistus sellaisille liikkeenharjoittajille, joiden toiminta on hyvin pientä. Uudistuksen hyöty riippuu paljolti myös siitä, mitä liikkeenharjoittaja tekee. Liikkeenharjoittajan oman toiminnan kannaltakin voi olla hyödyllistä pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Jos liikkeenharjoittaja itse hallitsee yrityksensä yhdenkertaisen kirjanpidon ja saa ilmoitettua verottajalle oikeat tiedot, tilinpäätöstä ei ehkä välttämättä tarvita. Tilitoimiston näkökulmasta kahdenkertainen kirjanpito syntyy automaattisesti kirjanpitäjän työn tuloksena ja kirjanpitäjien työ ei välttämättä helpotu jos asiakkaat alkavat toivoa jatkossa yhdenkertaista kirjanpitoa. Liikkeenharjoittajat hyötyvät muutoksesta taloudellisesti kun tilinpäätöslasku pienenee. Nykyisin liikkeenharjoittajan on tasekirjan avulla helpointa esittää esimerkiksi rahoittajille miten yrityksellä menee. Jatkossa liikkeenharjoittaja voisi tasekirjan puuttuessa joutua esittämään useita eri raportteja esimerkiksi rahoitusta hakiessaan.

”No se ehkä vähän riippuu siitä, että mitä se liikkeenharjoittaja tekee paljolti. Että monesti voi olla ihan oman toiminnan kannalta hyötyä, että pidetään ihan kunnon kirjanpito kaikista tapahtumista. Ja kun kuitenkin verottajalle täytyy laatia veroilmoitus niin se voi olla sen pohjalta hankalaa jos pidetään vaan yhdenkertainen kirjanpito. Siinä mä nään vähän ehkä ongelman, että sitten pitää kuitenkin raportoida verottajalle jos toimitaan noin.” (Kirjanpitäjä 4.)

Pien- ja mikroyrityksiä koskevista tilinpäätössäännöksistä on kirjanpitolain uudistuksen myötä tarkoitus tehdä oma asetus. Kirjanpitäjiltä kysyttiin näkemystä tästä ja uskovatko he tämän helpottavan tilinpäätösvaatimusten ymmärtämistä kyseisissä yrityksissä. Haastatellut kirjanpitäjät näkivät tämän muutosehdotuksen hyvänä ajatuksena ja tilinpäätösvaatimusten ymmärtämistä helpottavana. Pien- ja mikroyrityksiä koskevan asetuksen toivotaan olevan helposti ymmärrettävä niin, että ei syntyisi mitään tulkinnanvaraisuuksia. Nykyisessä kirjanpitoasetuksessa vaaditaan pienimmiltäkin yrityksiltä asioita, jotka eivät niin pieniä yrityksiä oikeasti kosketa. Yrittäjät eivät ole näistä tilinpäätökseen vaadituista asioista aina perillä, vaikka ne kirjanpitäjien näkökulmasta tuntuvatkin yksinkertaisilta asioilta. Selkeä oma säännöstö pienimmille yrityksille olisi tervetullut. Nykyisestä kirjanpitoasetuksessa ei esimerkiksi selvästi tule esiin pienyritysten mahdollisuudet liitetietojen laatimiseen. Nykyi-

nen kirjanpitoasetus nähdään sekavana ja pienyritysten olisi helpompi löytää niitä koskevat tiedot jatkossa, jos ne olisivat omana asetuksenaan.

”No varmasti helpottaa, lista tulee oleen pienempi. Nykyäänkin törmää monesti niihin, että kun vaatii tilinpäätöksiin tiettyjä asioita asiakasta toimittamaan, niin ihmetellään että mikäs tää on. Ja sit joutuu rautalankaa vääntämään, että tää on tää yksinkertainen asia, mikä kuulostaa meille tietysti yksinkertaselta. Ett yrittäjä ei nyt ihan joka päivä oo sen asian kanssa kosketuksissa. Mut sit taas toisaalta, niin pitäähän yrittäjän nyt nää hommat tietää, koska tää on niinku puolet siitä yrittäjyydestä, mitä me hoidetaan täällä. Ett jos sä et oo kartalla näistä hommista niin harva yrittäjä pitkälle pötkii. On se ihan hyvä, että tulee omat asetukset niille. Ja meilläkin suurin osa näistä yrityksistä mitä meillä on, niin on pien- ja mikroyrityksiä eli käytännössä meillä sitten omalla tavallaan ehkä nopeutuu se työ sitten loppupeleissä. Mutta niin kuin mä sanoin tuolla aikaisemmissa kysymyksissä niin jos tietoa esitetään liian vähän niin se voi tietysti johtaa jossain vaiheessa ongelmiin.” (Kirjanpitäjä 6.)

Muutosehdotuksessa esitetään kirjanpidon menetelmiä, aineistoja ja säilytystä koskevia säännöksiä muutettavaksi niin, että ne eivät olisi enää teknologiasta riippuvaisia ja tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia voitaisiin mahdollisimman paljon hyödyntää. Tähän liittyen kirjanpitäjiltä kysyttiin mielipidettä ja myös näkemystä siitä, miten he uskovat tämän vaikuttavan omaan työhönsä. Kirjanpitäjät näkivät nämä muutokset pääosin hyvinä. Vastaukset keskittyivät lähinnä aineistojen säilytykseen. Useimpien mielestä olisi hyvä, jos jatkossa kaiken voisi säilyttää sähköisessä muodossa. Turha paperien tulostaminen jäisi sitten jatkossa pois. Paperi vie myös tilaa ja kun aineistoja pitää säilyttää vuosia, ainakin isommat yritykset tarvitsevat tätä varten varastotilaa. Tilitoimistoissakin usein säilytetään asiakkaiden mappeja varastotiloissa, niin tämä helpottaisi tilitoimistojakin. Tiedonhaku nopeutuisi ja helpottuisi jos kaikki olisi sähköisessä muodossa. Tietojen sähköinen säilytys vaatii kuitenkin omat ohjelmansa ja ne taas vaativat rahallista panostusta. Pienet yritykset tulevat todennäköisesti käyttämään vanhoja säilytysmenetelmiä vielä useita vuosia. Suuremmat yritykset sen sijaan varmasti pystyvät aikaisemmin ottamaan kokonaan sähköiset menetelmät käyttöön. Teknologiaa hyödynnettäessä pitää huomioida turvallisuusasiat; teknologian hyödyntäminen on turvallista kun tiedetään mitä tehdään tai käytetään luotettavia yhteistyökumppaneita. Helposti käy niin, että valitaan halvin vaihtoehto, joka ei ehkä olekaan kovin luotettava. Aineistojen muodon suhteen pitäisi huomioida se, että niiden pitäisi olla luettavassa muodossa vielä vuosienkin kuluttua. Toki paperisäilytyksessäkin on riskinsä, kuten esimerkiksi tulipalo. Yksi kirjanpitäjistä piti parhaana vaihtoehtona, että aineistoa säilytettäisiin edelleen sekä paperisena että sähköisessä muodossa.

”No se on ollu ehkä vähän semmonen dinosaurus se asetuksen nykyinen kohta tähän liittyen, ett ihan luonnollinen muutos, oikeestaan pakollinen muutos. Ei voida nykyään enää niinku vältellä sitä sähköisen mahdollisuuden hyödyntämistä. Nykyään on niin helppo luotettavasti toteuttaa kaikki arkistointi ja muu tämmönen säilytys sähköisesti. En nää mitään järkeä nykyvaatimuksille. Ett tervetuloo vaan.” (Kirjanpitäjä 3.)

Yksityiskohtaisempien kysymysten jälkeen kirjanpitäjiltä kysyttiin, mitä mieltä he tämänhetkisen tietämyksensä perusteella ovat kirjanpitolain uudistuksesta kokonaisuutena. Jokainen haastatelluista kirjanpitäjistä näki uudistuksen hyvänä asiana. Kirjanpitäjän näkökulmasta uudistus tietää uusien asioiden opettelua. Kun uusi tieto on omaksuttu ja säädökset ovat tulleet voimaan, helpottuu tilinpäätöskiire jos asiakkaina on pien- ja mikroyrityksiä. Itse yrityksensä kirjanpidon hoitavien pienyrittäjien työtä uudistukset helpottavat varmasti paljonkin. Uudistus helpottaa kirjanpitäjien työtä, mutta omalta osaltaan myös vaikeuttaa. On hyvä, että yrityksen koko huomioidaan vaatimuksia asetettaessa, mutta vaatimuksia ei kuitenkaan kannata keventää liikaa.

”Mun mielestä siin mennään hyvään suuntaan. Ett toki siinä nyt jätettiin käyttämättä ne, kun puhuttiin niistä tota julkaisuvaatimuksista. On ehkä ihan hyvä, ett just niinku sanoinkin, ett ei ihan mennä liian pitkälle siinä vaatimusten keventämisessä. Mut yleisesti ottaen suunta on hyvä. Ett niinku käytetään järkeä siinä, mitä vaaditaan minkäkin kokoisilta yrityksiltä, koska se ei oo sama asia kokoluokasta riippumatta niinkun ulkopuolisenkaan silmin katsoa sitä tilinpäätöstä. Ett yhden hengen pieni yritys, jossa yrittäjä elättää itsensä verrattuna sit johonkin joko listattuun tai viittä vaille listattavaan niinku pitkään toimineeseen yritykseen, jossa sitten on niinku varallisuus ja verovaiikutukset ja työllistämisvaikutukset huomattavasti suuremmat. Niin tottakai sen ymmärtää, että se niinku tiedon tarve ja tavallaan semmonen tietynlainen ehkä kontrollin tarvekin niin on ihan eri luokkaa.” (Kirjanpitäjä 3.)

4.4.3 Uudistuksen mahdollisuudet

Kirjanpitäjiltä kysyttiin, mitä mahdollisuuksia he näkevät kirjanpitolain uudistuksessa. Uudistuksen toivotaan vähentävän turhaa byrokratiaa, jota nykyisin on paljon kirjanpidossa ja viranomaisille raportoinnissa. Yrittäjäksi saatetaan jatkossa helpommin ryhtyä kun kirjanpidolta ei vaadita niin paljoa kuin nykyisin. Yrittäjän näkökulmasta katsottuna uudistuksista voi syntyä kustannussäästöjä ja kirjanpitäjien työ helpottuu tietyissä asioissa. Kirjanpidon ulkoistaneet yrittäjät saattavat tehdä enemmän työtä tilinpäätösten eteen ja kun kirjanpitäjiltä menee vähemmän aikaa tilinpäätökset tekemiseen, syntyy yrittäjälle kustannussääs-

töjä. Samalla kun kirjanpitolakia uudistetaan, voisi miettiä, että eroavaisuudet kirjanpitolain ja verotuslakien välillä poistettaisiin. Verolait voitaisiin muuttaa yhtenäiseen linjaan kirjanpitolain kanssa. Uudistuksen myötä yrityksensä kirjanpidon itse hoitavien pienyrittäjien on jatkossa helpompaa ymmärtää, mitkä säännökset heitä koskevat.

”Virtaviivaistaminen kautta linjan. Siis se, että saadaan just se maalaisjärki siihen työntekoon. Tavallaan asiakkaatkin, välillä keskusteluissa törmää ihan pienimpien yritysten ja yrittäjien kanssa siihen, että minkä takia he joutuu maksamaan siitä palvelusta mitä mekin täällä tilitoimistossa tehdään. Ja joskus kieltämättä tulee sellasia tilanteita, että nämä on asioita, jotka on vaan tehtävä. Että jos tää uus laki yhtään virtaviivaistaa just tätä, että pienimmille yrityksille vähän niinku maalaisjärkeä käyttäen räätälöidään se vaatimustaso. Että kunhan pysytään niinku luotettavassa tiedossa ja niin, että yrittäjällä pysyy se vastuu siitä oikeasta tiedosta. Niin mun mielestä erinomaista, että saadaan pikkasen kevennettyä niitä vaatimuksia. Kunhan pidetään huoli, että ei avata ovia sellaselle täysin holtittomalle toiminnalle. Koska kyllä me välillä näitä yrittäjiä vähän joudutaan paimentamaan, että mitä kaikkea kirjanpitoon pitäis toimittaa ja mitä välttämättä ei kuulu toimittaa.” (Kirjanpitäjä 3.)

4.4.4 Uudistuksen uhat

Kirjanpitäjiltä kysyttiin myös, mitä uhkia he näkevät kirjanpitolain uudistuksessa. Uhkana on, että tilinpäätösraportointiin liittyviä vaatimuksia kevennetäänkin liikaa. Yritystoiminnasta ei välttämättä saakaan riittävää kuvaa ja voi käydä niin, että jälkikäteen joudutaan selvittämään asioita. Uudistuksen kanssa saattaa käydä niin, että kevennyksiä pidetään nyt hyvinä, mutta todellisuudessa työmäärä lisääntyykin. Pitäisi kuitenkin uskaltaa hyödyntää direktiivin tarjoamia mahdollisuuksia, eikä jarrutella liikaa uudistusten kanssa. Uhkana on, että uuden kirjanpitolain ja muun lainsäädännön kesken tulee ristiriitoja. Kirjanpidon, verotuksen ja muiden lainsäädäntöjen olisi hyvä olla yhteneviä siten, että jaksotuseroja ei syntyisi näiden lainsäädäntöjen välillä. Uudistuksen myötä kirjanpidon ja verotuksen välillä tulee olemaan entistä enemmän jaksotuseroja.

Uhkana nähdään myös se, että uusi kirjanpitolaki tulee voimaan ilman, että sitä on avattu selkokielelle. Kirjanpitäjien ja muun taloushenkilöstön pitäisi ymmärtää uuden lain sisältö niin, että he osaavat toimia lain mukaan. Jos uudistukset eivät ole yksiselitteisiä ja selkeitä, voidaan asioita myöhemmin joutua selvittämään oikeudessa. Uuden lain pitäisi siis olla muotoiltu niin, että sekä veroviranomaiset, yrittäjät että taloushallinnon ammattilaiset ymmärtävät uudistukset samalla tavalla. Viranomaisten pitäisi olla ajan tasalla kaikista

uudistuksista niin, että he osaavat myös valvoa säädösten noudattamista. Tähän liittyen uhkana nähdään se, että kerralla tehdään liikaa uudistuksia.

”No se, että kuinka tota todenmukaista tietoa sitten loppupeleissä annetaan jos kevennetään noita tiedonesittämiskaavoja. Niin siinä voi sitten tulla semmosia tilanteita, että joutuu jälkikäteen sitten kaivamaan ja selittämään, että mikä on mitään ja miksi näin on tehty. Niin siinä sitten voit tulla semmonen, että ensin kevennetään työtä mikä koetaan hyvänä ja jälkikäteen sitten huomataankin, että työmäärä itseasiassa kasvaa. Että siinä on riskejä. Mut se taas riippuu siitä, että miten se työ on tehty ja miten se asiakas on sitten niitä asioita tuonut ilmi.” (Kirjanpitäjä 6.)

4.4.5 Muutosten vaikutukset kirjanpitäjien työhön

Kirjanpitäjiltä kysyttiin, miten he uskovat kirjanpitäjien uudistuksen vaikuttavan heidän omaan työhönsä tai kirjanpitäjien työhön yleisesti. Odotetut vaikutukset ovat sidoksissa siihen, missä kirjanpitäjä työskentelee ja millaisten yritysten kirjanpitoja tekee. Uuteen lakiin pitää perehtyä ja käydä koulutuksissa. Uudistuksen myötä pitää miettiä, mitä toimintatapoja tilitoimistoissa tullaan muuttamaan. Asiakkaiden kanssa tullaan keskustelemaan siitä, mitä helpotuksia heidän yritystensä kohdalla voitaisiin hyödyntää ja mitä niistä halutaan ottaa käyttöön. Yksi kirjanpitäjistä oli sitä mieltä, että kirjanpitäjän perustyöhön uudistus ei välttämättä kovin paljoa vaikuta. Toinen odottaa uudistuksen osittain helpottavan työtä, mutta omalta osaltaan myös vaikeuttavan. Kun ensimmäistä kertaa tehdään tilinpäätöksiä uusien säädösten mukaan, saattaa siihen mennä enemmänkin aikaa kuin ennen, mutta jatkossa tilinpäätösinformaation tuottaminen pienyrityksille tulee olemaan nopeampaa ja yksinkertaisempaa. Uudistusten toteutuessa tilinpäätöstyö saattaa selkeytyä ja osa turhautakin tuntuvasta työstä jää pois. Kaksi kirjanpitäjää toi vaikutuksista esiin etenkin pienten konsernien konsernitilinpäätösvelvoitteen poistumisen. Tilitoimistoissa laadittavat konsernitilinpäätökset ovat useimmiten näitä pienten konsernien konsernitilinpäätöksiä ja nämä luultavasti jatkossa poistuvat lähes kokonaan tilitoimistoista. Yksi kirjanpitäjistä toi esiin sen, että uudistusten myötä kirjanpitäjät pystyvät mahdollisesti tuottamaan asiakkailleen kustannustehokkaammin luotettavaa tietoa ja tämä vaikuttaa todennäköisesti asiakastyytyväisyyteenkin. Useimmat asiakkaat tulevat kuulumaan mikroyrityskategoriaan ja hyvin harvat ovat uuden määritelmän mukaista pienyritystä suurempia. Säädösten selkeytyessä kirjanpitäjät pystyvät työssään keskittymään enemmän siihen olennaisimpaan.

”No riippuu tietenkin paljon siitä, minkä yrityksen kirjanpitoa kirjanpitäjät tekee ja missä on töissä. Mutta tälleen tilitoimiston edustajana ehkä vielä nostaisin esiin sen konsernitilinpäätöksen laadinnan. Tähän asti tilitoimistoissa

yleisimmin just laaditaan semmosii melko pienten yritysten konsernitilinpäätöksiä niin varmasti ne tulee niinku lähes kokonaan poistumaan ainakin tästä tilitoimistomaailmasta. Eli kun jatkossa ei enää tarvitse konsernitilinpäätöstä laatia. Toivottavasti jatkossa kirjanpitäjien työ on selkeämpää ja lainsäädännön asiat on vielä selkeämmin muotoiltu siellä kirjanpitolaissa. Ehkä näin. Toivottavasti työnteko on selkeämpää jatkossa.” (Kirjanpitäjä 4.)

4.4.6 Yhteenveto tuloksista

Haastateltujen kirjanpitäjien mielestä kirjanpitolain uudistus on tervetullut. Etenkin pienyritysten tilinpäätösten laadintaa helpottavat uudistukset nähdään tarpeellisina. Osaan ehdotetuista uudistuksista kirjanpitäjät kuitenkin suhtautuvat varauksella.

Pien- ja mikroyritysten liitetietovaatimusten keventäminen nähdään pääosin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena. Liitetiedot ovat kuitenkin tärkeitä ja riskinä on, että vaatimuksia kevennetäänkin liikaa. Nykyiset liitetietovaatimukset nähdään raskaina pienyrityksille.

Pien- ja mikroyritysten tuloslaskelman julkistamisveloitteen säilyminen nähdään pääosin hyvänä asiana. Yrityksiä on näin helpompi vertailla ja tiedon julkisuus nähdään hyvänä myös tietojen oikeellisuuden kannalta.

Kirjanpitäjät näkevät pienet konsernien vapauttamisen konsernitilinpäätöksen ja -toimintakertomuksen laatimisesta erittäin hyvänä uudistuksena, joka saattaa myös lisätä osinkojen jakamista jatkossa.

Liikkeenharjoittajan vapauttaminen tilinpäätöksen laatimisesta ja yhdenkertaisen kirjanpidon salliminen ei saa varauksetta kannatusta. Useimmat kirjanpitäjistä pohtivat sitä, joudutaanko tilinpäätös käytännössä kuitenkin jatkossakin laatimaan veroilmoituksen takia ja lisäksi muutkin tahot voivat haluta tilinpäätöstietoja. Jatkossa tilinpäätöksen puuttuessa liikkeenharjoittaja voisi sitten joutua esittelemään useita eri raportteja.

Pien- ja mikroyrityksille suunniteltu oma tilinpäätössäännöksiä koskeva asetusta on kirjanpitäjien mielestä hyvä ratkaisu. Nykyinen kirjanpitoasetus nähdään sekavana. Uuden asetuksen toivotaan olevan selkeä. Jatkossa pienyrityksiä koskevat tilinpäätössäännökset on helpompaa löytää kun ne on kaikki koottu yhteen paikkaan.

Kirjanpidon menetelmien, aineistojen ja säilytyksen teknologia-sidonnaisuuksien poistaminen ja tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntämisen mahdollistaminen nähdään pää-

osin hyvinä uudistuksina. Turvallisuusasioihin pitää uudistuksen myötä kiinnittää huomiota.

Kirjanpitäjät näkevät uudistuksessa sekä mahdollisuuksia että uhkia. Mahdollisuuksista nousi eniten esiin turhan byrokratian väheneminen ja etenkin pien- ja mikroyritysten saamat helpotukset. Uhkana nähdään se, että tilinpäätösvaatimuksia kevennetäänkin liikaa sekä se mahdollisuus, että uusi kirjanpitolaki ei olekaan yksiselitteinen ja selkeä.

Kirjanpitäjistä useimmat uskovat ja toivovat uudistuksen helpottavan kirjanpitäjien työtä. Alussa uusien säädösten opettelu vie aikaa, mutta jatkossa tilinpäätösten laadinnan toivotaan helpottuvan ja nopeutuvan. Kokonaisuutena katsottuna kirjanpitolain uudistus nähdään hyvänä muutoksena.

Kirjanpitolain muutosehdotus keskittyy pitkälti siihen, että pien- ja mikroyritysten tilinpäätöstaakkaa helpotetaan. Muutosehdotuksessa on nostettu esiin asioita, jotka koetaan rasakaksi pienyrittäjien tilinpäätöksissä. Kirjanpito, tilinpäätös ja konsernitilinpäätös eivät kuitenkaan ole yrittäjille pelkkiä rasitteita, vaan ne tuottavat myös yrittäjille hyödyllistä informaatiota. Opinnäytetyöni on kuitenkin rajattu tarkastelemaan kirjanpitolain uudistusta kirjanpitäjien näkökulmasta ja tästä johtuen opinnäytetyössäni ei käsitellä kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen hyötyjä yrittäjien näkökulmasta katsottuna.

4.4.7 Kirjanpitäjien näkemykset ja mietinnöstä annetut lausunnot

Haastatellut kirjanpitäjät sekä Verohallinto, Taloushallintoliitto, Tilintarkastuslautakunta, Suomen Yrittäjät ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto ovat antamiensa lausuntojen perusteella pääosin sitä mieltä, että pien- ja mikroyrityksille annettavat tilinpäätösraportointiin liittyvät helpotukset ovat tarpeellisia. Verohallinto kuitenkin esittää näkemyksen, että mikroyrityksille ei pitäisi antaa direktiivin mahdollistamia erityishelpotuksia.

Ehdotus vapauttaa liikkeenharjoittaja tilinpäätöksen laatimisvelvoitteesta jakaa mielipiteitä ja herättää kysymyksiä ehdotuksen hyödyistä. Haastatellut kirjanpitäjät lähinnä pohtivat vastauksissaan tästä seuraavia haittoja ja hyötyjä. Suomen Yrittäjät kannattaa ehdotusta, Taloushallintoliiton kantana taas on, että liikkeenharjoittajien tulisi edelleen laatia tilinpäätös. Sekä kirjanpitäjien että näiden muiden tahojen pohdinnoista asiaan liittyen löytyy yhtäläisyyksiä. Yrityksen koko olisi hyvä ottaa huomioon eikä perustaa helpotusta pelkästään yritysmuotoon, veroilmoitukseen tarvitaan tiedot joka tapauksessa jatkossakin ja on muitakin tahoja kuin verottaja, jotka voivat haluta tilinpäätöstietoja. Jos tilinpäätöstä ei ole, voi liikkeenharjoittaja jatkossa joutua esittämään useita eri raportteja.

Pien- ja mikroyritysten tilinpäätössäännösten kokoaminen omaksi erilliseksi asetukseksi nähdään hyvänä uudistuksena niin kirjanpitäjien kuin muidenkin tahojen mielestä. Kirjanpitäjien vastaukset keskittyvät etenkin siihen, että asetuksen toivotaan olevan selkeä. Taloushallintoliitto taas kritisoi suunnitellun asetuksen järjestystä; ensin pitäisi käsitellä mikroyritysten säännöt ja vasta sitten pienyritysten.

Kirjanpidon menetelmiä, aineistoja ja säilytystä koskevien säännösten muuttaminen teknologiasta riippumattomiksi saa kannatusta niin haastateltujen kirjanpitäjien kuin muidenkin tahojen osalta. Yksi kirjanpitäjistä nostaa vastauksessaan esiin kirjanpidon aineiston säilytysmuodon siltä kannalta, että sen pitäisi olla luettavissa vielä vuosienkin kuluttua. Verohallinto ja Taloushallintoliitto esittävätkin lausunnoissaan, että kirjanpidon aineistoille tulisi säätää tietty tiedostomuoto. Turvallisuusnäkökohdat nousevat esiin muutaman kirjanpitäjän vastauksesta ja Verohallinnon lausunnoista.

Kirjanpitolain muutosten voimaantuloa pohditaan Verohallinnon lausunnon lisäksi myös muutamien kirjanpitäjien vastauksissa. Verohallinto ehdottaa, että muutokset tehtäisiin vaiheittain siten, että ensin saatettaisiin voimaan direktiivin vaatimat pakolliset muutokset ja muut muutokset tulisivat voimaan myöhemmin. Kirjanpitäjien vastauksissa pohditaankin juuri sitä, uudistetaanko nyt kerralla liikaa ja ovatko kaikki asianosaiset sitten perillä näistä kaikista muutoksista.

Haastateltujen kirjanpitäjien vastauksista löytyy hyvinkin yhtäläisyyksiä mietinnöstä lausunnon antaneiden tahojen näkemysten kanssa. Jotkut ehdotuksista jakavat mielipiteitä niin kirjanpitäjien kuin muidenkin tahojen kesken. Jotkut ehdotuksista myös herättävät paljon kysymyksiä käytännön vaikutuksiin liittyen.

5 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää ja kuvailla kirjanpitäjien suhtautumista kirjanpitolain uudistukseen. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, mitä kirjanpitäjät tietävät kirjanpitolain uudistuksesta, miten kirjanpitäjät uskovat uudistusten vaikuttavan omaan työhönsä sekä mitä uhkia ja mahdollisuuksia kirjanpitäjät ehdotetuissa muutoksissa näkevät.

5.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Ensimmäisenä alaongelmana oli, mitä kirjanpitäjät tietävät kirjanpitolain uudistuksesta. Tutkimustuloksista käy ilmi, että kirjanpitäjät ovat tietoisia kirjanpitolain tulevasta uudistuksesta. Tiedot uudistuksen tarkemmasta sisällöstä vaihtelevat. Oletin, että kirjanpitäjät olisivat tienneet enemmän kirjanpitolain uudistuksesta kuin mitä haastatteluissa tuli esiin. Lähdemateriaalia etsiessäni ja muutenkin aiheeseen perehtyessäni huomasin kuitenkin, että aihe on ollut esillä todella vähän. Uskoisin, että kirjanpitäjät tulevat perehtymään kirjanpitolain uudistukseen tarkemmin siinä vaiheessa kun lopullinen tieto kirjanpitolain uudistuksen sisällöstä on selvillä.

Toisena alaongelmana oli, mitä mahdollisuuksia kirjanpitäjät näkevät kirjanpitolain uudistuksessa. Tutkimustulosten mukaan oleellisimpia kirjanpitäjien näkemiä mahdollisuuksia ovat turhan byrokratian väheneminen ja pien- ja mikroyritysten saamat helpotukset. Nämä kirjanpitäjien esiin nostamat mahdollisuudet ovat juuri kirjanpitolain uudistusehdotuksen ja sen taustalla olevan EU:n tilinpäätösdirektiivin keskeisiä tavoitteita. Tästä voidaan päätellä, että tällaisia helpotuksia todella tarvitaan.

Kolmantena alaongelmana oli, mitä uhkia kirjanpitäjät näkevät kirjanpitolain uudistuksessa. Tutkimustuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että kirjanpitäjien mielestä merkittävimmät uhat kirjanpitolain uudistuksessa liittyvät tilinpäätösraportoinnin vaatimusten liialliseen keventämiseen sekä uuden kirjanpitolain voimaantuloon siten, että sitä ei ole avattu selkokielelle. Kirjanpitäjien näkemät uhat vaikuttavat varteenotettavilta. Toivottavasti näitä asioita on pohdittu tarpeeksi mietinnön tuottaneen työryhmän toimesta. Nyt kun uuden kirjanpitolain voimaantulo on viivästynyt, jää kaikille tahoille melko vähän aikaa opetella uusia säädöksiä ennen kuin ne jo ovat voimassa. Jos uusi kirjanpitolaki ei ole selkeä, voi erilaisten tulkintojen seurauksena aiheutua paljonkin harmia eri osapuolille.

Neljäntenä alaongelmana oli, miten kirjanpitäjät uskovat kirjanpitolain uudistuksen vaikuttavan omaan työhönsä. Tutkimustuloksista selviää, että useimmat kirjanpitäjistä uskovat työnsä helpottuvat uudistusten myötä. Etenkin tilinpäätöstyön odotetaan helpottuvan. Kuitenkin eräs haastatelluista kirjanpitäjistä totesi, ei uudistus välttämättä kuitenkaan kovin pal-

joa vaikuta kirjanpitäjien perustyöhön. Tilikauden aikaiseen kirjanpitoon ei ole tulossa kovinkaan suuria muutoksia. Uudistuksista suurin osa keskittyy nimenomaan tilinpäätöksiin. Jos jokin uudistus tarkoittaa sitä, että muutama tekstirivi liitetiedoista jää pois, voidaan mielestäni miettiä, onko muutos olennainen. Tästä herää kysymys, onko uudistuksessa keskitytty olennaisimpiin asioihin vai vaan etsimällä etsitty tietoa, minkä poisjättämisestä ei olisi suurempaa haittaa.

Pääongelmana oli, miten kirjanpitäjät suhtautuvat kirjanpitolain uudistukseen. Pienyrityksille annettavat, etenkin tilinpäätösraportointia keventävät helpotukset nähdään pääosin hyvänä asiana. Tätä mieltä oletinkin kirjanpitäjien olevan. Ehdotettujen uudistusten ja kirjanpitäjien näkemysten myötä herää kuitenkin kysymys, helpotetaanko vaatimuksia liikaa ja saako yritystoiminnasta jatkossakin riittävän ja oikean kuvan.

Pienkonsernien vapauttaminen konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisvelvoitteesta nähdään erittäin tervetulleena uudistuksena niin yritysten kuin kirjanpitäjienkin kannalta. Tämä on hyvin ymmärrettävä näkemys, koska kirjanpitäjät kokevat konsernitilinpäätösten tekemisen hyvin työläänä ja turhanakin. Samat tiedot ovat löydettävissä jatkossakin, mutta useammasta lähteestä.

Liikkeenharjoittajien vapauttaminen tilinpäätöksen laatimisesta ja yhdenkertaisen kirjanpidon salliminen ei saa kirjanpitäjiltä varauksetta kannatusta. Liikkeenharjoittaja saattaa uudistuksesta huolimatta yhä joutua käytännössä laatimaan tilinpäätöksen veroilmoituksen takia ja muutkin tahot voivat haluta tilinpäätöstietoja. Tämä on hyvinkin varteenotettava näkemys ja jäin itsekin miettimään, olisiko tästä uudistuksesta liikkeenharjoittajalle oikeasti hyötyä. Tilinpäätösvelvoitteen poistuminen on lähinnä näennäinen muutos, jos tilinpäätös kuitenkin käytännössä pitää laatia. Jos liikkeenharjoittaja on ulkoistanut kirjanpidon tilitoimistolle, kirjanpitokin todennäköisesti tulee jatkumaan kahdenkertaisena, koska tilitoimistot tuskin tulevat tarjoamaan yhdenkertaista kirjanpitoa.

Pien- ja mikroyrityksille suunnattu oma tilinpäätössäännöksiä koskeva asetus on kirjanpitäjien mielestä hyvä ratkaisu ja nykyinen kirjanpitoasetus nähdään sekavana. Jatkossa pienyrityksiä koskevat tilinpäätössäännökset on helpompaa löytää kun ne ovat kaikki yhdessä ja samassa paikassa. Tälle uudistukselle vaikuttaisi olevan tarvetta ja uudistus vaikuttaa hyvältä niin kirjanpitäjien kuin itse yrityksensä kirjanpidon hoitavien yrittäjienkin kannalta.

Kirjanpidon menetelmien, aineistojen ja säilytyksen säännösten muuttaminen teknologias- ta riippumattomiksi nähdään hyvänä uudistuksena. Vastauksista nousi kuitenkin esiin täs-

tä aiheutuvat kustannukset ja tietoturvakysymykset. Kuten eräs haastatelluista kirjanpitäjistä totesi, tarvitaan uusiin sähköisiin järjestelmiin rahallista panostusta ja pienillä yrityksillä näihin siirtyminen voikin viedä vuosia. On mielestäni hyvä, että yrityksille annetaan mahdollisuus hyödyntää tekniikkaa mahdollisimman paljon. Toki kustannuskysymyksetkin pitää ottaa huomioon ja sen takia onkin tärkeää, että vanhoja menetelmiäkin voi edelleen käyttää.

Kirjanpitäjät kritisoivat kirjanpitolain uudistuksen järjestelyjä, aiheesta ei ole uutisoitu paljoa ja saatavilla oleva tieto ei ole helposti sisäistettävässä muodossa. Näihin seikkoihin törmäsin itsekkin tämän työn teoriaosuutta työstäessäni. Vielä syyskuun 2015 lopussakaan ei ole tarkkaa tietoa uudistuksen sisällöstä ja EU-direktiivin vaatimat muutokset piti saattaa voimaan Suomen lainsäädäntöön jo 20.7.2015 mennessä. Kirjanpitäjien ja myös yrityksensä kirjanpidon itse hoitavien yrittäjien tulee olla perillä kirjanpitolain uudistuksista hyvinkin pian, koska uudistukset astuvat voimaan 1.1.2016 ja sen jälkeen alkavilla tilikausilla.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että kokonaisuutena katsottuna kirjanpitäjät näkevät kirjanpitolain uudistuksen hyvänä muutoksena. Tutkimustuloksista ei ilmennyt mitään kovin yllättävää. Vaikka laadullisessa tutkimuksessa ei lähtökohtaisesti ole ennako-oletuksia tulosten suhteen, oli itselläni kuitenkin jo ennen haastatteluja jonkinlaisia odotuksia sen suhteen, mitä kirjanpitäjät tulevat haastattelukysymyksiin vastaamaan.

Tutkimustulosten ja lähdemateriaalin perusteella heräsi itsellenikin kysymyksiä, joita osa haastatelluista kirjanpitäjistä ja myös joku lausunnon antaneista tahoista pohti. Uudistaanko tässä nyt kuitenkin liikaa kerralla? Ovatko kaikki asianosaiset tahot oikeasti perillä uudistuksista kun uudistukset tulevat voimaan? Onko näitä muutosehdotuksia pohdittu tarpeeksi monelta kannalta, niin yrittäjien ja kirjanpitäjien kuin kaikkien muidenkin asianosaisten näkökulmasta? Kannattaisiko uudistukset kuitenkin tehdä vaiheittain, niin kuin Verohallinnon lausunnossa esitettiin? Näihin kysymyksiin ei kuitenkaan tällä hetkellä saada vastauksia, vaan ajan kanssa nähdään, mitä uudistuksista seuraa. Jälkikäteen voidaan sitten pohtia, olisiko uudistus pitänyt toteuttaa eri tavalla.

Opinnäytetyöni päätavoitteena oli selvittää ja kuvailla kirjanpitäjien suhtautumista kirjanpitolain uudistukseen. Tavoitteena oli myös selvittää, mitä kirjanpitäjät tietävät kirjanpitolain uudistuksesta, miten kirjanpitäjät uskovat uudistusten vaikuttavan omaan työhönsä sekä mitä uhkia ja mahdollisuuksia kirjanpitäjät ehdotetuissa muutoksissa näkevät. Tutkimustuloksista saatiin vastaukset kaikkiin tutkimuskysymyksiin, joten siltä osin voidaan todeta, että tavoitteet on saavutettu.

Jatkotutkimusaiheena esittäisin, että kirjanpitäjien näkemyksiä kirjanpitolain uudistuksesta tutkittaisiin muutaman vuoden kuluttua kun kirjanpitäjillä on jo käytännön kokemusta uusien säädösten noudattamisesta. Tutkimustuloksia voisi sitten verrata siihen, mitä mieltä kirjanpitäjät ovat olleet muutosehdotuksista ennen niiden voimaantuloa.

5.2 Luotettavuus, pätevyys ja eettiset kysymykset

Reliabiliteetilla eli luotettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen mittaustulokset ovat toistettavissa. Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata. Kun kyseessä on laadullinen tutkimus, ei välttämättä haluta käyttää edellä mainittuja termejä. Jokaisessa tutkimuksessa pitää kuitenkin jollakin tapaa arvioida luotettavuutta ja pätevyyttä. Tutkimuksen kaikkien vaiheiden tarkka kuvaaminen parantaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231-232).

Luotettavuuden parantamiseksi tutkimuksen vaiheet on tässä työssä kuvattu tarkasti ja helposti ymmärrettävästi. Kuvauksen perusteella lukija saa selkeän kuvan siitä, miten tutkimus on edennyt ja mitä ja miten on tehty.

Kvalitatiivisten menetelmien valintaa puolsi se, että tarkoituksena oli nimenomaan kuvailla kokonaisvaltaisesti kirjanpitäjien suhtautumista kirjanpitolain uudistukseen. Sisällönanalyysi soveltui analyysimenetelmäksi hyvin, koska sen avulla voitiin luoda tiivistetty kuvaus kirjanpitäjien suhtautumisesta aiheeseen.

Haastattelu oli tiedonkeruumenetelmänä hyvä, koska sain haastattelukysymyksiin melko laajojakin vastauksia. Uskon, että mikäli tiedonkeruumenetelmänä olisi ollut kysely, olisin saanut huomattavasti lyhyempiä vastauksia ja osaan kysymyksistä olisi todennäköisesti jätetty vastaamatta. Aihe on ollut melko vähän esillä, vaikka uudistus alkaa olla hyvinkin ajankohtainen ja tämän seikan oletin lisäävän vastaamatta jättämisen riskiä.

Haastattelut on litteroitu muutaman päivän sisällä haastatteluista ja litterointi on haastattelijan tekemä. Haastattelut on litteroitu sanasta sanaan, joten kaikki haastattelussa sanottu päätyi aineistoon. Haastattelut on tehty kahdeksan peräkkäisen viikon aikana. Litteroinnin jälkeen haastattelut on luettu läpi useampaan kertaan. Nämä toimenpiteet lisäävät tutkimuksen validiteettia. Haastattelujen tekemisen aikaan aiheesta ei ole suuremmin uutisoitu, niin kuin ei muutenkaan, joten mikään tällainen ei ole voinut vaikuttaa haastatteluvastauksiin.

Haastattelussa on aina se riski, että joku kysymyksistä ymmärretään väärin. Muutamia haastattelukysymyksiä olisi ollut hyvä muotoilla hieman erilailla, sillä muutamaan kysymykseen haastateltavat pyysivät tarkennusta, joten nämä kysymykset eivät olleet tarpeeksi selkeitä ja yksiselitteisiä. Haastattelukysymykset olisi voinut vielä testauttaa jollakin kirjanpitäjällä ennen ensimmäistä haastattelua. Näin olisi voitu vielä parantaa tutkimuksen validiteettia ja myös luotettavuutta.

Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset, joten siltä osin voidaan todeta, että tutkimus on ollut validi. Tutkimusmenetelmien avulla on siis onnistuttu mittaamaan sitä, mitä oli tarkoituskin mitata.

Tutkimuksiin liittyy aina eettisiä kysymyksiä. Eettiset kysymykset voidaan jakaa tiedon hankintaa ja tiedon käyttöä koskeviin kysymyksiin. (Eskola & Suoranta 2008, 52.) Tutkimuseettiset periaatteet koskevat tiedonhankintaa ja julkistamista. Ne ovat yleisesti hyväksytyjä periaatteita ja jokaisen tutkijan tulisi toimia niiden mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on edellytyksenä sille, että tutkimus voisi olla eettisesti hyvä. Eettisiin periaatteisiin kuuluu muun muassa, että toisten tekstiä ei plagioida eli esitetä omana tekstinä, tuloksia ei yleistetä perusteetta, tuloksia ei sepitetä tai kaunistella ja raportointi ei saa olla harhaanjohtavaa tai puutteellista. (Hirsjärvi ym. 2009, 23-26.)

Tutkimuksessa on huomioitu eettiset kysymykset. Haastateltavat ovat antaneet suostumuksensa haastatteluihin ja he ovat olleet tietoisia siitä, mihin tarkoitukseen haastatteluja tullaan käyttämään. Haastatelluille on luvattu, että heidän yksityisyytensä säilyy. Tämä toteutuu siten, että tulososiosta ei voi tunnistaa yhtään vastaajaa. Lähteet on merkitty työhön asianmukaisesti ja haastatteluista poimitut suorat lainaukset on esitetty puhekielisesä muodossa sanasta sanaan. Käytetyt tutkimusmenetelmät on kerrottu yksityiskohtaisesti ja tutkimustulokset on raportoitu todenmukaisesti.

5.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessini käynnistyi vuoden 2015 alussa kun aloin miettiä opinnäytetyön aiheita. Kirjanpitolain uudistus oli itselleni täysin uusi aihe kun aloittelin opinnäytetyön tekemistä. Aihe vaati siis paljonkin perehtymistä. Pääasiallisena lähteenäni toiminut Kirjanpitolain muutostyöryhmän mietintö oli melko haastava lähde. Teoriaosuuden kirjoitin pääosin kevään aikana opintojen ohella. Kesällä tein vielä muutoksia teoriaosuuteen saamieni kommenttien perusteella. Haastattelut tein ja litteroin kesän aikana työharjoittelun ohella. Loppukesästä ja alkusyksyllä sain aineiston analysoitua ja empiirisen osuuden kirjoitettua. Opinnäytetyön sijoittuminen pidemmälle aikajaksolle on antanut mahdollisuuden ottaa

etäisyyttä opinnäytetyöhön aina välillä ja tämän mahdollisuuden olen kokenut tärkeäksi. Usein parhaat ajatukset tai ratkaisut opinnäytetyön suhteen ovat syntyneet kesken juoksu- lenkin tai salitreenin.

Aihetta olisi varmasti ollut helpompaa käsitellä, jos olisin itse aiemmin työskennellyt tilitoimistossa ja käytännössä tehnyt yritysten kirjanpitoja ja tilinpäätöksiä. Syventävä työharjoittelu tilitoimistossa opinnäytetyöprosessin aikana auttoi ymmärtämään osaa mietinnössä käsitellyistä asioista paremmin.

Opinnäytetyöprosessi oli sinällään jo ennestään tuttu, koska olen tätä ennen tehnyt yhden ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan opinnäytetyön. Tästä on kuitenkin jo vuosia aikaa ja kyseessä oli eri oppilaitos, joten prosessikin oli hieman erilainen. Silloinkin kyseessä oli kvalitatiivinen tutkimus, mutta lähtökohdat olivat kuitenkin melko erilaiset ja haastatteluai- neisto oli jo valmiina. Nyt olikin mielenkiintoista päästä tekemään haastattelutkin itse ja hoitaa näin koko prosessi alusta asti itse.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen oppinut paljon kirjanpitoa koskevasta lainsäädännöstä. EU-direktiivien sisältöihin en ollut ennen tätä opinnäytetyötä perehtynyt. Kirjanpitolakia ja -asetusta olin aiemminkin opinnoissa tarvinnut, mutta opinnäytetyötä tehdessäni niihin tuli perehdyttyä aiempaa syvällisemmin. Tieteellinen kirjoittaminen on ollut minulle kohtuullisen helppoa, mutta sanoisin että sekin taito on jonkin verran kehittynyt tässä opinnäytetyöprosessin myötä. Käyttämäni tutkimusmenetelmät olivat minulle entuudestaan tuttuja, joten niitä piti vaan vähän kertailla.

Opinnäytetyöni sisältö on muuttunut tässä matkan varrella jonkin verran alkuperäiseen suunnitelmaan nähden. Ajan kuluessa on ollut helpompaa tarkastella aiemmin kirjoittamiani osuuksia kriittisesti ja ohjaajalta saatu palaute on auttanut kehittämään niitä edelleen. On ollut välillä vaikeaa lähettää keskeneräistä työtäni kommentoitavaksi, koska mietin aina, että siitä löytyy loputtomasti parannettavaa. Ohjaajan kommentit ovat kuitenkin aina auttaneet pääsemään työssä eteenpäin ja niistä on saanut uskoa siihen, että työ vielä valmistuu ja voi siitä hyväkin tulla.

Jos nyt lähtisin tekemään opinnäytetyötä alusta, muuttaisin joitakin haastattelukysymyksistä. Kirjoittaisin myös teoriaosuuden kokonaan valmiiksi ennen kuin mieltäisin haastattelukysymyksiä. Uskoisin, että olisin osannut valita haastattelukysymykset paremmin jos olisi ollut vielä enemmän aikaa perehtyä lähdemateriaalin ja miettiä vielä syvällisemmin, mihin kysymyksiin oikeasti haluan vastauksia.

Opinnäytetyöprosessin aikana ajankäytön hallinta on ollut yksi haastavimmista asioista. Elämäntilanteeni on muuttunut paljon prosessin aikana ja välillä on ollut haastavaa ottaa aikaa opinnäytetyön tekemiseen. Samaan aikaan muut opinnot ja työharjoittelu ovat vie-neet enemmän aikaa ja voimavaroja kuin mitä osasin ajatella. Opinnäytetyöni valmistuu muutaman kuukauden myöhemmin kuin alun perin oli tarkoitus. Valmistun kuitenkin tra-denomiksi alle kahdessa ja puolessa vuodessa, joten sinällään muutamalla kuukaudella ei ole niin väliä. Tämän prosessin myötä osaan toivottavasti jatkossa realistisemmin suunnitella ajankäyttöä erilaisissa projekteissa mitä sitten vastaan tulee.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen ennen kaikkea perehtynyt kirjanpitolain uudistukseen ja oppinut paljon aiheesta. Aihe on edelleenkin mielenkiintoinen ja tulen seuraamaan, mikä lopullisen kirjanpitolain uudistuksen sisältö tulee olemaan. Todennäköisesti tulen myös kyselemään tutuilta kirjanpitäjiltä mielipiteitä kirjanpitolain uudistuksesta muutaman vuoden kuluttua.

Lähteet

Aaltonen, K. & Ruuhonen, P. 2015. Lausunto Kirjanpitolain muutokset-työryhmän mietinnöstä. Verohallinto. Luettavissa: <https://www.tem.fi/files/42336/Verohallinto.pdf>. Luettu: 24.5.2015.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU tietyntyyppisten yritysten vuosittain päätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta. Annettu 26.6.2013.

Heikinheimo, A. & Horsman, P. 2015. Lausunto. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Luettavissa: <https://www.tem.fi/files/42334/Tilintarkastuslautakunta.pdf>. Luettu: 24.5.2015.

Hentunen, P. & Boëlius, J. 2015. Lausunto. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Luettavissa: https://www.tem.fi/files/42319/Kilpailu-_ja_kuluttajavirasto.pdf. Luettu: 26.5.2015.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Jaakola, E. Kirjanpitäjä. Millaista on työskentely tilitoimistossa? Kirjanpitäjän työ käytännössä. Taloushallintoliitto. Kuunneltavissa: <http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistotyö/main.html>. Kuunneltu 3.6.2015.

Järventaus, J. & Grekin, S. 2015. Lausunto Kirjanpitolain muutokset-työryhmän mietinnöstä. Suomen Yrittäjät. Luettavissa: https://www.tem.fi/files/42328/Suomen_Yrittajat.pdf. Luettu: 24.5.2015.

Kaisanlahti, T. 2013. EU:n uusi tilinpäätösdirektiivi. Edilex. Defensor Legis. Luettavissa: http://www.edilex.fi/defensor_legis/11275.pdf. Luettu: 23.3.2015.

Kaisanlahti, T. 2014. Uutta kirjanpitolakiin. Tilisanomat 6, s. 24-27.

Kaisanlahti, T. 2015. 19.1.2015. KILAn puheenjohtaja. Uudistunut kirjanpitolainsäädäntö. Kirjanpitolain uudistustyöryhmän loppuraportti –mikä muuttuu? Tili- ja veropäivät 2015. Helsinki.

KHT-Yhdistys 2013. Osakeyhtiön tilinpäätösmalli 2013. KHT-Media Oy. Helsinki.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kirjanpitolaki (KPL) 30.12.1997/1336.

Koistinen, H. Toimitusjohtaja. Millaista on työskentely tilitoimistossa? Tietoa tilitoimiston toiminnasta. Taloushallintoliitto. Kuunneltavissa:
<http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistotyö/main.html>. Kuunneltu: 4.6.2015.

Miksi kirjanpitäjäksi? 2015. Nykyisin kirjanpitäjä on taloushallinnon konsultti. Luettavissa:
<http://kirjanpitajaksi.fi/miksikirjanpitajaksi/>. Luettu: 3.6.2015.

Ojala, M. 2015. Lausunto Kirjanpitolain muutokset-työryhmän mietintöön. Taloushallintoliitto. Luettavissa: <https://www.tem.fi/files/42331/Taloushallintoliitto.pdf>. Luettu: 24.5.2015.

Rekola-Nieminen, L. 2015. Kirjanpitolaki uudistuu. Osa 1: tilikauden aikainen kirjanpito. Tilisanomat 3, s. 62-64.

Rekola-Nieminen, L. Katsaus kirjanpitolainsäädännön muutostilanteeseen. Taloushallintoliitto. Katsottavissa:
<https://optima.discendum.com/learning/id371/bin/presentation?id=24844&ws=24816>. Katsottu: 7.6.2015.

Simola, K. 2014. Kirjanpitoon tulossa iso muutos vuonna 2016. Suomen Yrittäjät. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/uutisarkisto/a/uutisarkisto/kirjanpitoon-tulossa-iso-muutos-vuonna-2016>. Luettu: 13.4.2015.

Taloushallintoliitto 2015. KLT-tutkinto. Luettavissa: <http://www.taloushallintoliitto.fi/klt/klt-tutkinto/>. Luettu: 7.6.2015.

Taloussanomat 2015a. Pörssi. Taloussanakirja. Kirjanpitolaki. Sanoma Media Finland Oy. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=kirjanpitolaki>. Luettu: 26.3.2015.

Taloussanomat 2015b. Pörssi. Taloussanakirja. Kirjanpitolainsäädäntö. Sanoma Media Finland Oy. Luettavissa:

<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/kirjanpitolains%E4%E4d%E4nt%F6/>.

Luettu: 26.3.2015.

Taloussanomat 2015c. Pörssi. Taloussanakirja. Konsernitilinpäätös. Sanoma Media Finland Oy. Luettavissa:

<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=konsernitilinp%E4%E4t%F6s>. Luettu:

27.3.2015.

Taloussanomat 2015d. Pörssi. Taloussanakirja. Direktiivi. Sanoma Media Finland Oy.

Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=direktiivi>. Luettu:

27.3.2015.

Taloussanomat 2015e. Pörssi. Taloussanakirja. Audit trail. Sanoma Media Finland Oy.

Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/audit+trail/0>. Luettu:

26.3.2015.

Tomperi, S. 2013. Kehittyvä kirjanpitotaito. Edita. Helsinki.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013a. Yritykset. Kirjanpito. Luettavissa:

<https://www.tem.fi/yritykset/kirjanpito>. Luettu: 4.6.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013b. Kirjanpitolautakunta. Luettavissa:

<https://www.tem.fi/yritykset/kirjanpito/kirjanpitolautakunta>. Luettu: 26.3.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. Pienyrityshelpotukset ja vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivi.

Kirjanpitolainsäädännön muutokset-työryhmän mietintö. Luettavissa:

http://www.tem.fi/files/41224/TEMjul_48_2014_web_22102014.pdf. Luettu: 24.3.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a. Kirjanpitolain muutokset-työryhmä 1.9.2013-

30.11.2014. Luettavissa: https://www.tem.fi/yritykset/kirjanpito/kirjanpitolain_muutokset_tyoryhma_1.9.2013_-_30.11.2014.

Luettu: 24.3.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b. Ammattinetti. Ammatit. Kirjanpitäjä. Luettavissa:
http://www.ammattinetti.fi/amatit/detail/318_ammatti?link=true. Luettu: 2.6.2015.

Törmä, Riia. Kirjanpitäjä. Haastattelijana Jukka Vuolle. Luettavissa:
http://www.ammattinetti.fi/haastattelut/detail/145_haastattelu;jsessionid=0EF0D857D064672024BF527F2752A10F?link=true. Luettu: 3.6.2015.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

- 1) Mitä tiedät kirjanpitolain uudistuksesta?
- 2) Kirjanpitolain uudistus keskittyy pitkälti tarjoamaan helpotuksia pienyrityksille, etenkin helpottamaan pienyritysten tilinpäätöksen laadintaa. Tarvitaanko mielestäsi tällaisia helpotuksia?
- 3) Pien- ja mikroyritykset olisi EU-direktiivin perusteella mahdollista vapauttaa tuloslaskelman julkistamisvelvoitteesta. Tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan hyödynnetä. Tuloslaskelma ja tase saadaan jatkossakin julkaista lyhennettynä. Miten näet tämän asian ja olisiko mielestäsi tämä mahdollisuus pitänyt hyödyntää?
- 4) Liitetietovaatimuksia tullaan keventämään pienyritysten osalta. Tätä on perusteltu sillä, että pienten yritysten tilinpäätösten käyttäjät eivät tarvitse kovin paljon tällaisia lisätietoja sekä kustannussäästöillä. Mitä mieltä olet tästä?
- 5) Pien- ja mikroyrityksiltä ei ehdotuksen mukaan vaadittaisi liitetiedoissa erittelyä pysyvien vastaavien muutoksista. Mitä mieltä olet tästä?
- 6) Pien- ja mikroyritysten ei ehdotuksen mukaan tarvitsisi jatkossa eritellä liitetietona arvostus- ja jaksotusperiaatteita jos ne eivät poikkea tavanomaisesti noudatetuista periaatteista. Miten näet tämän helpotuksen?
- 7) Pienet konsernit vapautetaan konsernitilinpäätöksen ja konsernin toimintakertomuksen laatimisesta EU-direktiiviin perustuen. Mitä mieltä tästä olet?
- 8) Muutosehdotuksen mukaan liikkeenharjoittaja vapautettaisiin tilinpäätöksen laatimisesta ja yhdenkertainen kirjanpito sallittaisiin. Liikkeenharjoittajan kirjanpidosta tulisi kuitenkin saada verotusta varten tarpeelliset tiedot. Mitä mieltä olet tästä? Hyötyykö liikkeenharjoittaja tästä ja tarvitaanko tilinpäätöstä?
- 9) Kirjanpitoasetus ei ehdotuksen mukaan jatkossa enää koskisi pien- ja mikroyrityksiä. Pien- ja mikroyrityksiä koskevista tilinpäätössäännöksistä on tarkoitus tehdä oma asetukset. Miten näet tämän uudistuksen ja helpottaako se mielestäsi tilinpäätösvaatimusten ymmärtämistä pien- ja mikroyrityksissä?
- 10) Kirjanpidon menetelmiä, aineistoja ja säilytystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi niin, että ne eivät olisi teknologiasta riippuvaisia ja tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia voisi täysimittaisesti hyödyntää. Mitä mieltä olet näistä muutoksista ja miten uskot niiden vaikuttavan omaan työhösi?
- 11) Mitä mieltä olet kirjanpitolain uudistuksesta kokonaisuutena?
- 12) Mitä mahdollisuuksia näet kirjanpitolain uudistuksessa?
- 13) Mitä uhkia näet kirjanpitolain uudistuksessa?

- 14) Miten uskot kirjanpitolain uudistuksen vaikuttavan omaan työhösi/kirjanpitäjien työhön yleisesti?
- 15) Onko jotain muuta, mitä haluaisit tuoda esille kirjanpitolain uudistukseen liittyen?